

Demokrat Parti Döneminde Halk Eğitime Yönelik Bir Teşkilat ve Konya'daki Faaliyetleri: 4-K An Organization For Public Education and Its Activities in Konya During The Democrat Party Period: 4-K

Betül TEKİNSOY¹

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Doi: 10.48146/odusobiad.873452

Öz

Türkiye'nin NATO'ya üye olması ile birlikte politik, askeri ve iktisadi alanların yanı sıra eğitim ve kültürel alanlarda da yoğun olarak ABD etkisi hissedilmeye başlanmıştır. DP iktidarı döneminde halk eğitimi konusunda Amerika'da yaygın bir halk eğitimi kurumu olan 4-H Kulüpleri örnek alınarak 4-K teşkilatı oluşturulmuştur. DP iktidarında Tarım Bakanlığı tarafından organize edilen ve önemli bir halk eğitim kurumu olan 4-K Teşkilatı, köy ve kasabalarda cinsiyet farkı gözetmeksizin 10-18 yaş arası çocukları gruplar halinde teşkilatlandıran, katılımcılara ziraat ve ev işlerinde yeni ve daha iyi metotları öğreten, ayrıca aile gelirlerinin de artmasını sağlayan okul dışındaki eğitim ve öğretim sistemidir. Teşkilat, geleceğin çiftçilerini, daha iyi eğitim almış ev kadınlarını ve istikbale daha iyi hazırlanmış vatandaşlarını yetiştirmek gayesiyle hareket etmenin yanı sıra, köyü güzelleştirmek, herkesin değer verdiği bir yer haline getirmek, üyelerinin toplum içinde önder duruma gelmelerini temin etmek amacıyla da faaliyetlerini yürütmüştür. 4-K teşkilatı 1957 yılı itibarıyla Konya'nın 3 köyünde faaliyetlerine başlamıştır. 1958 yılında ise Konya'nın toplam 10 köyünde 4-K grupları oluşturulmuştur. 1960 yılı faaliyet devresi sona erdiğinde Konya'daki 4-K grupları 355 üyesi ile 8 kişisel ve 5 toplum projesi hazırlayarak, sergi ve başarı günleri düzenlemişlerdir. Projelerde başarı gösterenlere Tarım Bakanlığı tarafından hazırlanmış sertifikalar ve projeleriyle ilgili hediyeler verilmek suretiyle üyeler çalışmaya ve proje üretmeye teşvik edilmiştir. Bu çalışma genelde halk eğitimi ve Demokrat Parti iktidarında halk eğitimine yönelik bir çalışma olması bakımından 4-K teşkilatını konu almaktadır. Özelde ise Konya'da 4-K teşkilatının nasıl oluşturulduğu ve faaliyetleri hakkında bilgi vermektedir. Konya'da 4-K gruplarında yapılan kişisel ve toplumsal projeler, bu proje çalışmalarından alınan sonuçlar ve verilen eğitimler ile teşkilatın Konya'daki iktisadi gelişmeye ve üretime ne ölçüde katkı sağladığını ortaya koymak amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Demokrat Parti, Konya, 4-H, 4-K Teşkilatı, Halk Eğitimi.

Abstract

Upon the membership of Turkey to NATO, the USA influence began to be felt intensely in education and cultural fields as well as the political, military and economic. During the DP period, the 4-K organization was generated by taking the 4-H Clubs, a common public education institution in America, as an example. The 4-K Organization, which was organized by the Ministry of Agriculture under the DP government and was an important public education institution, is an out-of-school education and training system that organized the children between the ages of 10 and 18 in groups, regardless of gender, in villages and towns, taught the participants new and better methods in agriculture and housework, and also increased the family income. In addition to acting with the purpose of raising future farmers, better educated housewives and citizens who are better prepared for the future, the organization also carried out its activities in order to beautify the village, to make it a place that everyone values, and to ensure that its members become leaders in the society. 4-K organization started its activities in 3 villages in Konya as of 1957. In 1958, 4-K groups were formed in 10 villages of Konya. When the activity period of 1960 ended, 4-K groups in Konya with 355 members, 8 personal, and 5 community projects organized some exhibitions and success days. Members were encouraged to work and produce projects by giving certificates prepared by the Ministry of Agriculture and gifts related to their projects to those who were successful in the projects. This study mainly focuses on the 4-K organization since it is a study on public education and public education under the Democrat Party government. In particular, it provides information about how the 4-K organization was formed and its activities in Konya. It is purposed to reveal to what extent the organization contributed to the economic development and production in Konya through the personal and social projects in 4-K groups in Konya, the results of these project, and the trainings provided within the scope of the organization..

Keywords: History of the Republic of Turkey, Democrat Party, Konya, 4-H, 4-K Organization, Public Education.

Giriş

İnsanları diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerinden birisi medeniyet oluşturabilmeleridir. Bunu gerçekleştirmelerini sağlayan yegâne unsur ise sahip oldukları bilgiyi kuşaktan kuşağa eğitim yoluyla aktarabilmeleridir. Eğitim, insanın doğuşuyla başlamaktadır. İlkel toplumlarda insanlar bir taraftan yaşamlarını devam ettirmek için balıkçılık ve avcılık yaparken, diğer taraftan edindikleri bilgi ve deneyimlerini ailelerine ve çevrelerindekiilere aktarmışlardır. Böylece bireylerarası ve kuşaklararası bilginin geçişi sağlanmıştır. Yazının bulunması ile de eğitim, hızlı bir şekilde gelişme göstermiş ve günümüze kadar çeşitli aşamalardan geçmiştir. Tarihsel gelişme içerisinde de eğitimin amaçları, rolü, işlevleri ve kapsamı genişlemiş ve çeşitli tanımları yapılmıştır. 20. yüzyılın başlarında bilgiyi öğrenme ve kullanma olarak anlaşılan eğitim, 1930'lu yıllarda insan yetiştirme süreci olarak ifade edilmeye başlanmıştır. Sonraki yıllarda ise bireyin gelişmesi şeklinde düşünülecektir. Ancak bir müddet sonra sadece bireyin değil, bireyin içinde yaşadığı ailenin ve toplumun da gelişmesinin gerekli olduğu gündeme gelmiştir. Bireyin aile ve toplum içinde görevlerini yerine getirmesini ve yeteneklerini geliştirmesini sağlayacak davranışları kazandırmak, kişisel, sosyal, ekonomik ve kültürel yönden gelişmesine yardım etmek eğitimin görevleri arasında yer almıştır. Bu noktada bireyin yaşadığı topluma hizmet etmesi de gündeme gelmiştir ki bu gelişmeler eğitimin örgün, yaygın ve algın eğitim şeklinde yürütülmesini gerekli hale getirmiştir (Güneş, 1996:1-2).

Örgün eğitim, belli bir yaş grubundaki bireylere, Millî Eğitimin amaçlarına göre hazırlanmış eğitim programlarıyla okul çatısı altında düzenli olarak verilen, okul öncesi öğretim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim gibi kademeleri olan, genel, mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı eğitimidir (Fidan, 2012:5). Örgün eğitim sistemi dışında yürütülen bir eğitim olan halk eğitimi ise, "yetişkin eğitimi", "yaygın eğitim", "toplum eğitimi" gibi adlarla da belirtilen, yetişkinlere ve okul dışındakilere yönelmiş düzenli ve örgütlü bir eğitim çabası olarak da ifade edilmektedir (Türkoğlu, Uça, 2011: 49). Halk eğitimi bireyleri ve toplumu insani ve millî değerlerle donatarak, ekonomik ve sosyal yönlerden yeterli birey olarak yetiştirmek için topluma, belli programlar halinde verilen eğitim faaliyetleridir. Halk eğitimi; öğrenim düzeyi ne olursa olsun her bireyi toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek, kendi isteklerine göre bilgi, beceri ve davranış geliştirmelerini sağlayacak şekilde verilmektedir (Çankaya, 2013: 33). Halk eğitimi; halkın fert, topluluk ve millet olarak, ayırım gözetilmeden hepsine hitap eden bir eğitim hadisesidir (Durukan, 1987: 82). Dolayısıyla halk eğitimi, bireyin yeteneklerini, eylemlerini, tutumlarını ve davranışlarını değiştirmesi ve geliştirmesi için bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlamaktadır (Geray, 2002: 4). Bir eğitsel çalışmanın halk eğitimi sayılabilmesi için şu koşulların sağlanması gerekmektedir:

1. İşi okula gitmek olmayan, fakat toplumda sorumluluk yüklenmiş ve yüklenmeye elverişli durumda olan yetişkinler ile okul çağında olanlara okul dışında eğitim verilmesi.
2. Bireylerin yeteneklerini ve davranışlarını geliştirebilmek için öğrenci-öğretici ilişkisinin kurulması.
3. Öğrenci-öğretici ilişkisinin düzenli ve tasarlanmış bir şekilde kurulması (Celep, 2003: 7).

Cumhuriyetin ilk yıllarında daha etkin hale getirildiği kanaatini taşıdığımız halk eğitiminin özel amaçları arasında, vatandaşları okur-yazar hale getirmek ve temel bilgiler kazandırmak, vatandaşlara Atatürk İnkılâplarını, cumhuriyet idaresinin esaslarını ve hukuk düzenini anlatmak, Türk milletinin değerlerini benimsetmek, karşılıklı anlayış, sevgi saygı hoşgörü duygularını geliştirmek, yurttaşlık görevlerini benimseterek, aile toplum hayatı ve sağlık kuralları hakkında alışkanlık kazandırmak, planlı çalışma ve bilimsel düşünme alışkanlığı kazandırmak ve vatandaşların ideal, düşünce ve dil birliğini sağlamak yer almaktadır (Çalış, 1965: 20).

1. Türkiye'de Halk Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Selçuklu ve Osmanlı dönemlerindeki en eski örgün eğitim kurumları olan medreseler ile Fatih döneminde kurulan Enderun Okulları halk eğitimi alanında sınırlı da olsa etkinlikte bulunmuşlardır. Ayrıca esnaf kuruluşu olan Ahilik örgütü, loncalar, ordu ve gönüllü kuruluşlar tarafından da bugünkü anlamıyla olmasa da yetişkinlere yönelik eğitim faaliyetleri yürütülmüştür (Celep, 2003: 89).

Türk toplumunda halk eğitimi fikri ve ihtiyacı Cumhuriyetin ilanı ile birlikte dikkate alınmış olmakla birlikte, bu ihtiyacı karşılamak üzere daha öncesinde çok yönlü tedbirler alınarak meselenin çözümü

için köklü adımlar atılmaya çalışılmıştır. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde geleneksel eğitim kurumlarının yeni gelişmelere uyum sağlama konusundaki başarısızlıkları, siyasî, iktisadî ve sosyal kalkınmanın bir aracı olarak Batı'nın eğitim sistemlerine yönelmeye neden olmuştur. Bu yenileşme hareketinin temelinde yatan fikir ise; eğitimi ulemadan çok, devletin denetimi ve gözetimi altına taşıyabilecek yeni bir düzen yaratabilmektir (Kaya, 1981: 82-84). Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılın sonlarından itibaren dikkate değer başlıca yaygın eğitim çalışmaları gönüllü derneklerin çalışmaları ile hayata geçirilmiştir. Bu dernekler; İslam Öğretim Derneği (1864), Çırac Okulları (1865), Osmanlı Bilim Derneği (1869), Beşiktaş Bilim Derneği (1869)'dir. Gerçek anlamda bir yaygın eğitim kurumu olan bu okullar özellikle esnaf çocukları ile çevre halkına okuma-yazma, aritmetik, din bilgisi ve meslek bilgisi öğreten kurslar vermiştir. (Durukan, 1987: 105-107).

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren halk eğitimine yönelik faaliyetlerin Osmanlı Devleti'nde arttığı görülmektedir. Özellikle 1876'da Meşrutiyet'in ilanı sonrasında ülkenin her yanında başlayan halk eğitimi çalışmaları; siyasi partiler, dernekler, okullar tarafından yürütülmüş ve bu konuda basın da aktif olarak rol almış, halkı teşvik etmiştir. Bu halk eğitimi faaliyetleri gece dersleri, konferanslar, kurslar aracılığıyla yürütülmüş olup, İstanbul'da halka, okuma yazma, muhasebe, coğrafya, tarih, fen bilgisi, din bilgisi ve Fransızca gibi dersler verilmiştir. İkinci Meşrutiyet Dönemi'nde ise İstanbul'da dağınık ve istikrarsız olan gece kursları ve konferanslar, İttihat ve Terakki Fırkası, Cemiyet-i İlmiye-i İslamiye, Beşiktaş Bilim Derneği ve 1912 yılında kurulan Türk Ocağı gibi kuruluşlar tarafından düzenlenmiştir. II. Meşrutiyet döneminde halk eğitimi çalışmaları ayrıca Türk Yurdu, Halka Doğru ve Karagöz adlı dergilerle de sürdürülmüştür (Gezer, 2012: 10). İkinci Meşrutiyet devrinde halk terbiyesiyle geniş bir programa göre çalışmalar yapan kurumlardan ilki olan İttihat ve Terakki Cemiyeti; siyasî bir kurum olmakla birlikte eğitim meselesini birinci planda düşünmüş ve geniş projeler tasarlamıştır. Meşrutiyeti takip eden yıllarda Türkiye'nin büyük şehirlerinde "*İttihat ve Terakki Mektebi*" adıyla birtakım ücretsiz okullar açmıştır. Ayrıca açılan kulüpler vasıtasıyla halka mahsus gece dershaneleri açılmış, bu dershanelerde cemiyet mensupları tarafından halka ücretsiz dersler verilmiştir. Bu devre ait milli bir kurum ise Milli Talim ve Terbiye Cemiyeti'dir. Cemiyetin 1 Ağustos 1915 tarihli nizamnamesinde halkçılık esasını içeren maddeler göze çarpmaktadır. Örneğin cemiyetin amacı; "*faal ve müteşebbis unsurlar yetiştirmek için her türlü eğitim faaliyeti*" olarak belirtilmiştir (Baltaoğlu, 1950: 21-22).

20. Yüzyılın başlarında, önemli çalışmalardan birisi de İzmir Öğretmen Okulu Müdürü Ethem Nejat'ın "Terbiye-i İbtidaiyye Islahatı" adlı broşüründe halk eğitimi konusundaki görüşlerini açıklaması ve dönemin halk eğitim çalışmalarına ışık tutması olmuştur (Kafadar, 1997: 292-293). Eğitimi iyileştirmek hususunda halkın aydınlatılmasının ve yetiştirilmesinin başlıca bir çalışma konusu olduğunu ifade eden Ethem Nejat, halkın eğitimi ile çocuğun eğitimi arasında sıkı bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Nejat, halk eğitimi konusunda alınması gereken önlemleri de şu şekilde belirtmiştir:

1. İlköğretim müfettişlerine konferans verdirmek
2. Sinemadan ve yansıtıcıdan yararlanmak
3. Gezici halk okulları açmak

4. Müzik, tiyatro, bahçe, müze, anma töreni, gezinti, koşu, okul bayramı, ağaç bayramı, spor yarışması, yürüyüş gibi etkinliklerden ve sinemadan halkı eğitmek için yararlanmak, eğitim müzeleri açmak, aydınlardan "*danışma kurulları*" oluşturmak.

Tanınmış eğitimcilerden olan İsmail Hakkı Baltacıoğlu da, 1914 yılında verdiği bir konferansta, bir ülkede halk eğitimi örgütleri kurulmadığı müddetçe sadece birkaç düşünürün ve aydınının isteği, görüşü ile ilerleme olanağının bulunmadığını ileri sürmüştür (Geray, 2002: 198). Birinci Dünya Savaşı'nı takip eden yıllarda dünya genelinde giderek önem kazanan halk eğitimi çalışmaları Türkiye özelinde de farklı bir boyut kazanmıştır. Türk İstiklâl Mücadelesi'nin ardından kurulan yeni rejim, halka dayandığı için "*halk eğitimine*" önem vermesi gerektiğinin bilincinde olmuştur (Özer, 2010: 72). Mustafa Kemal Atatürk, modern değerlere uygun yeni bir milli devlet kurma sürecinde halk desteğini de arkasına alarak hukuka dayalı bu köklü değişimleri gerçekleştirmiş ve Türk inkılabının temel ilkesini halk egemenliğine dayandırmıştır. İnkılapların amacı, Türkiye'de milli hâkimiyete dayalı bir yönetim, milli bağımsızlık, milli bir ekonomik yapı, karma eğitim, hukuk sistemi ve çağa uygun bir devlet anlayışını oturtmak olmuştur. Vedat Nedim Tör bu hususa şu şekilde işaret etmiştir:

“Her inkılap yeni bir devlet tipi kurma ve yaratma savaşıdır... Cihanda müstemlekeciye müstemleke milletler tezadının tasfiyesi tarihini Türk İnkılabı açmıştır... O halde İnkılap Türkiye’sinin devleti, ne Fransız inkılabının doğurduğu bir burjuva devleti, ne de komünist inkılabının kurduğu bir proletarya devleti olabilir... Yeni Türk devleti, geri teknikli bir yarı müstemleke milletinin millet olarak hem iktisaden, hem de siyaseten kurtuluş davasının tarihte ilk mümessildir.” (Tör, 1931: 16).

Türk toplumunun batı toplumunu yakalayabilmesi için öngörülen kalkınmanın temelinde yatan düşünce, toplumun bütün kesimlerini aynı oranda ve bir arada zenginleştiren bir kalkınmanın olması gerektiği olarak ortaya konmuştur. Mustafa Kemal Atatürk bu düşünceyi özellikle halkçılık ilkesiyle sistemleştirmiştir (Coşturoğlu, 2000: 202). Mustafa Kemal Atatürk’ün eğitim ve kültür politikalarına bakıldığında; onun ayağı yere basan güçlü bir millet yaratma amacına yöneldiğini, bunu modernleşme sürecinin en önemli hedefi haline getirdiğini söylemek mümkündür. Mustafa Kemal Atatürk’ün bakış açısıyla eğitim, bireyin toplumsallaştırılması amacına hizmet eden bir yoldur ve toplumsal değerler eğitim yoluyla bireye aktarılır. Bu nedenle eğitimin amacı; bireye, istenilen davranış biçimini kazandırmaktır. Her toplumsal yapının birinci işlevi de kendi kendini sürdürmek olduğuna göre; milletin bu işlevi gerçekleştirilebilmesinin yegâne yolu da eğitimidir (Kongar, 1989: 72-73). Nitekim Atatürk; “...Millet için amaç, milli kültürü oluşturmaktır; araç ise eğitimidir. Millet, eğitim vasıtasıyla kalıcı bir eser meydana getirecek, bu eser de milletin varlığını sağlama alacak ve onu beyhude bir sondan kurtaracaktır. Bunun için de en ideal eğitim, ulusal eğitimidir.” ifadesi ile eğitimin yeni nesillere bir kültür birikimi aktarmak ve milli kültürü oluşturmaktaki öneminden bahsetmiştir (Tekinsoy, 2013: 14).

Cumhuriyetin ilan edilmesi ile birlikte, halkın problemlerinin çözümüne yardımcı olabilecek tek yolun eğitim olduğu görülmüştür. Cumhuriyet hükûmetinin ilk Milli Eğitim Bakanı İsmail Safa Bey, 25 Kasım 1923 tarihli ve 1971/3655 sayılı tel tamimi ile valilerden, milli eğitim görevlileriyle birlikte halk eğitimi çalışmalarına önem verilmesini ve halk eğitimi çalışmalarının arttırılmasını istemiştir. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde ilk halk eğitim birimi Talim ve Terbiye Dairesine bağlı olarak 1926 yılında “Halk Terbiyesi Şubesi” adıyla İlköğretim Genel Müdürlüğünde kurulmuştur. 1928 yılında yeni Türk harflerinin kabul edilmesinden sonra, halka okuma yazma öğretmek amacıyla “Millet Mektepleri” açılmıştır. Bu halk eğitimi hareketinde öğretmenler ile birlikte birçok aydın da seferber olmuştur. Kısa süre içinde milyonlarca vatandaşa okuma yazma öğretilerek, birtakım temel bilgiler kazandırılmıştır. 1930 yılında ise halk eğitimi faaliyetleri devam etmiş ve vatandaşların öğrendikleri bilgileri unutmamaları ve okuma alışkanlıklarını devam ettirmeleri için Halk Okuma Odaları açılmıştır. 1932 yılına gelindiğinde ise Atatürk ilke ve inkılâplarını yaymak, yerleştirmek, halkı toplumsal ve kültürel açıdan yükseltmek amacıyla Halkevleri kurulmuştur. Halkevleri; halk dersaneleri, kursları, kitaplık, yayım, köycülük, dil ve yazım, tarih ve müze, sosyal yardım, spor, temsil, güzel sanatlar gibi birçok alanda faaliyetler göstermiştir. 1936 yılında bu halk eğitim faaliyetlerinin devamı olarak eğitim kursları açılmıştır. 1939 yılında halk eğitimine katkı sağlamak amacıyla, sanat okullarına bağlı olarak köylerde erkekler için demircilik-marangozluk, kadınlar için ise biçki-dikiş kursları gibi meslek kursları açılmıştır. 1940 yılında ise “Köy Enstitüleri Kuruluş Kanunu” ile okuldaki eğitim öğretim görevini üstlenen köy eğitmen ve öğretmenlerine, halkı eğitmek ve yetiştirmek görevi verilmiştir (Çankaya, 2019 :39)².

Çok partili yaşama geçildikten sonra da gelişen ve değişen dünya koşullarına göre halk eğitimi politikası yeniden belirlenmiş ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından halk eğitimi çalışmalarına başlanmıştır. Ancak Demokrat Partinin iktidara geldiğinde Türkiye’de halk eğitimi konusunda gerçekleştirilen faaliyetlerin büyük çoğunluğu halkevleri tarafından yürütülmektedir. Halkevlerinin tek parti iktidarı döneminin kuruluşu olması ve CHP’nin kontrolünde bir örgüt olarak görülmesi

² Hayata geçirilmesi planlanan Halkevi projesine temel teşkil etmesi için Türk Ocaklarının imkanları kullanılmıştır. Ocakların görevinin tamamladığı ve gereksiz olduğu düşüncesinden hareketle bu teşkilatların kapatılmasına karar verilmiştir. 10 Nisan 1931 tarihinde Ankara’da Türk Ocakları olağanüstü kurultayı toplanarak Ocakları lağvedilmiş ve tüm mal varlıkları CHP’ye devredilmiştir. Bkz. Dokuyan, 2013: 5; Köy Enstitüleri Kanunu tasarısı, 19 Mart 1940 tarih ve 6/1194 sayılı Başvekâlet tarafından TBMM’ye sunulur ve 17 Nisan’da görülmeye başlanır. Tasarının gerekçesinde, 1935 yılında yapılan nüfus sayımına göre, Türkiye’de erkeklerin, %23,3’ünün, kadınların da %8,2’sinin okuma yazma bildiği belirtilmiştir. Bu oran, nüfusu 10.000’den aşağı olan yerlerde toplam %10,7 ve yukarı olan yerlerde ise %40,3’dür. İstatistik sonuçları, ülkenin ilköğretim eksiklikleri ile ciddi bir şekilde mücadele etmesinin gerekliliğini göstermektedir. Kentlerde ve kasabalarda ilköğretim çağındaki çocukların %80’i okula gidebilirken, bu oran köylerde %26’ya düşmektedir. Üstelik köy okullarının büyük bir kısmı üç yıllık okullardır ve bu okullara devam eden çocuklar, olağan beş sınıflı ilkokulu da bitirememiş olmaktadır. Hâlbuki nüfusun %81’i kırsal alanda yaşıyordu. Mevcut 40.000 köyden, 31.000’inde okul bulunuyordu ve bu okullara görevlendirilecek 20.000 öğretmene ihtiyaç vardı. Ayrıntılı bilgi için bkz. Koçak, 2013: 115.

kapatılmasına da zemin oluşturmuştur. Halkevlerinin kapatılması Demokrat Parti iktidarında en çok tartışılan konularından birisi olmuş, halkevlerinin kapatılmasıyla birlikte ortaya çıkan boşluğun nasıl giderilebileceği hakkında projeler üretilmeye çalışılmış ve yabancı uzmanların görüşlerinden faydalanılarak raporlar hazırlanmıştır (Gezer, 2012: 78-79)³.

Demokrat Parti iktidarına kadar halk eğitiminin tarihsel gelişimi ile ilgili bilgi verdikten sonra, Demokrat Parti döneminde Tarım Bakanlığı tarafından yurdun çoğu bölgesinde hayata geçirilen, önemli bir halk eğitim teşkilatı olan 4-K teşkilatının özellikleri ve Konya özelindeki faaliyetleri hakkında detaylı bilgi verilmeye çalışılacaktır.

2. 4-K Teşkilatı

2.1. 4-K Teşkilatının Oluşturulmasında Örnek Kuruluş: 4-H Kulüpleri

4-K Teşkilatı'nın Türkiye'de oluşturulması ABD-Türkiye ilişkilerinin seyriyle yakından ilgilidir. 14 Mayıs 1950 seçimleri ile iktidara gelen DP, genel anlamda CHP'nin dış politikasını benimsemiştir. CHP iktidarında Türkiye'nin NATO'ya girme konusundaki çabaları⁴, DP'nin iktidarı ele alması ile artarak devam etmiştir. Bu çabaların en başında da Birleşmiş Milletlerin Kore'ye yardım isteği karşısında 1950'de 4500 kişilik bir kuvvetin Kore'ye gönderilmesi gelmektedir. Nitekim Türk ordusunun Kore Savaşı'ndaki başarıları Türkiye'nin NATO'ya girişini kolaylaştıran önemli bir etken olmuştur. Türkiye, NATO'ya üye olduktan sonra uluslararası ilişkilerini büyük ölçüde örgütün gerçek lideri konumunda olan ABD'ye göre belirlemiştir (Balcioglu, 2004: 469-471)⁶. Türkiye'nin NATO'ya üye olması ile birlikte yalnızca politik ve askeri alanda değil iktisadi, sosyal ve kültürel alanlarda da ABD etkisi hissedilmeye başlanmıştır. Bu etki eğitim alanında da yoğun olarak hissedilmiştir. Demokrat Partinin iktidarda olduğu 1950-1960 arası dönemde ülke adeta Amerikalı eğitim uzmanlarının akınına uğramıştır. Bu uzmanlar hazırladıkları raporlarla Türk eğitim sisteminin Amerikan modeline göre geliştirilmesinde etkili olmuşlardır (Korhan, 2016: 43)⁷. Keza halk eğitimi konusunda da ABD modeli kabul edilmiş ve Amerika'da yaygın bir halk eğitimi kurumu olan 4-H Kulüpleri örnek alınarak 4-K teşkilatı oluşturulmuştur. Bu bağlamda 4-K Teşkilatının özellikleri hakkında bilgi vermeden önce model alınan 4-H Kulüpleri hakkında kısa bir bilgi vermenin gerekli olduğu kanaatindeyiz.

ABD'de oluşturulan 4-H kulüpleri, 1901 ve 1905 yılları arasında ABD'nin kırsal topraklarındaki ihtiyaçlar dikkate alınarak birkaç kişinin çalışmaları ile faaliyete geçmiştir. Bilimsel yöntemleri çiftliklerde ve evlerde kullanmanın en iyi yollarından birinin gençlikle başlamak olduğu düşünülmüştür. Kırsal kesimdeki gençler yaparak öğrenme faaliyetlerini tarımsal alanlarda uygulamaya teşvik edilmişlerdir.

4-H kulübü, çiftçilik, ev yapımı, kişisel gelişim, toplum hizmeti gibi projeleri yürüten, kırsal ve kentsel alanlarda faaliyet gösteren bir gençlik kulübüdür. Bu kulübe 10 ile 19 yaş arasındaki gençler herhangi bir ücret ödemeksizin katılmıştır. Kulübün uzun vadedeki hedefi, karakter gelişimini sağlamak ve iyi vatandaş yetiştirmek olarak belirlenmiştir. 4-H üyeleri, hayvancılık, tarla bitkileri yetiştiriciliği, yemek pişirmek ve bunları muhafaza etmek, evlerini düzenlemek gibi işlerle meşgul olmuştur. Kulüpte en popüler olan faaliyetler ise yiyecek ve beslenme, sağlık ve zindelik, giysi yapımı, seçimi ve bakımı, ev yönetimi, ev mobilyaları, ev alanlarını güzelleştirme, rekreasyon liderliği, elektrik, tarım, ormancılık, vahşi yaşam ve doğa çalışmasıdır. Kulüp üyeleri yaptıkları işlerle ilgili proje hazırlayarak bunları sergilemişlerdir. 4-H kulüp üyelerinin çalışma sistemi incelendiğinde bunların kendi kulüplerini yönettikleri, kulüp görevlilerini ve projelerini seçtikleri, toplantıları planlamaya ve düzenlemeye yardımcı oldukları görülmektedir.

3 DP 1950 yılında iktidara geldiğinde Halkevlerine bütçeden ayrılan para konusundaki ve bu oluşumların bir parti teşkilatı gibi çalışmasından duydukları memnuniyetsizliğini dile getirmiştir. DP ve CHP arasında yapılan görüşmelerde Halkevlerinin Mustafa Kemal Atatürk'ün mirası olarak korunacağı belirtilmiştir. Halkevlerinin birer tesis haline getirilerek çok partili hayata uyum sağlaması planlanmış ancak uygulanamamıştır. 5830 sayılı ve 8 Ağustos 1951 tarihli kanun ile Türk Ocakları ve diğer kamu kuruluşu ve derneklerden Halkevlerine devredilen mallar iade edilmiştir. Halkevleri bu kanun ile kapatılmamış olsa da işlerliğini büyük ölçüde kaybetmiştir. Bkz. Dokuyan, 2013: 15-20.

4 II. Dünya Savaşı sonrasında Sovyet Rusya'nın Türkiye üzerindeki baskılarını artırması ve ABD'nin Truman Doktrini ve Marshall Planı ile Türkiye'yi Sovyetler karşısında desteklemesi ilişkilerin seyrini de önemli ölçüde belirlemiştir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Özer, 2017: 505-515.

5 Türkiye'nin Kore Savaşı'na asker göndermesi ve NATO'ya giriş süreciyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Türkmen, 2017: 528-539.

6 NATO'nun kurulmasını sağlayan ABD, askeri ve ekonomik yardımlar sağlayarak SSCB'nin etki ve nüfuz alanının daraltılmayacağı amaçlamış, bu noktada Türkiye konumu itibarıyla hem ABD hem de SSCB'nin kayıtsız kalmadığı ve her iki devletin de etkisi altına almak istediği devletlerarasında ön sıralarda yer almıştır. Bkz. Demirel, 2016: 42; Nitekim ABD Türkiye'nin jeopolitik konumundan faydalanarak, Türkiye'de askeri üsler edinmiş ve böylece olası bir nükleer savaşta Sovyetlere erken müdahale edebilme imkânına sahip olmuştur. Türkiye ise Sovyet tehdidini karşı aradığı desteği Batı bloğuna üye olarak sağlamıştır. Bkz. Akbaş, vd, 2019: 2237.

7 ABD'nin Türk Millî Eğitimi üzerindeki etkisinin sınırlı kaldığı değerlendirilmesinde bulunan Soran, bu duruma şu şekilde işaret etmektedir: "DP, iktidarının ilk yılında halk eğitimi çalışmalarına katkı sağlaması için ABD'li Watson Dickerman ülkeye çağırılmıştı. Her ne kadar Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri verilen raporların bakanlıkça incelenmekte olduğunu açıklamış olsa da, Dickerman'ın raporuna genel anlamda gereken önemin verildiği söylenemez. Zaten raporda sunulan tavsiyelerden birçoğunun uygulanma şansı bulabilmesi için uzun bir sürenin geçmesi gerekmiştir." Bkz. Soran, 2010: 126.

4-H kulüplerine rehberlik etmek için, çoğu ebeveynler olmak üzere gönüllü ve yerel liderler hizmet etmiştir. ABD Tarım Bakanlığı tarafından desteklenen ilçe acenteleri tarafından eğitilen bu kişilere aynı zamanda danışmanlık da yapılmıştır. Liderler, 4 -H kulüp üyelerine projelerini planlama ve uygulama konusunda tavsiyelerde bulunarak, onları teşvik etmiştir. Liderler aynı zamanda toplantılara katılmışlar, projelerin ilerleyişini gözlemlemek için üyeleri ziyaret etmişler ve gerektiğinde önerilerde bulunmuşlardır.

1927'de kabul edilen Ulusal 4-H amblemi, her yaprağında "H" harfi bulunan dört yapraklı bir yoncadır. Kulübün programında vurgulanan dört "H", kafa (head), kalp (heart), eller (hands) ve sağlık (health) anlamına gelmektedir Kulüp renkleri yeşil ve beyazdır. 4- H bayrağındaki beyaz zemin saflığı simgelemektedir; Amblemin yeşili doğanın en yaygın rengini temsil eder ve aynı zamanda gençliğin, yaşamın ve büyümenin simgesidir. Kulübün sloganı "yaparak öğrenmek" ve "en iyisini daha iyi yapmaktır". Kulübün, " Kulübüm, topluluğum ve ülkem için, kafamı net düşünmeye, kalbimi daha fazla sadakate, ellerim daha büyük hizmete, sağlığımı daha iyi yaşaya söz veriyorum" ifadelerinden oluşan andı da mevcuttur (4-H Clups, PA-512: 1-6)⁸.

2.2. 4-K Teşkilatı

4-K, 1950'li yıllarda Türkiye Cumhuriyeti Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına bağlı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü tarafından organize edilen ve Çiftçi Çocukları Yetiştirme Şube Müdürlüğü tarafından yürütülen (Üngüren; Kaçmaz, 2016: 578) okul dışında eğitim öğretim sisteminin uygulandığı parasız bir teşkilattır. Teşkilata üye olmanın ilk şartı eğitim alacaklar reşit olmadığından dolayı ebeveynlerinin rızasının alınmasıdır. Bu teşkilatın programlarının uygulamasında en başta İçişleri, Milli Eğitim, Sağlık ve Sosyal Yardım, Tarım Bakanlıkları ile ilgili diğer bakanlıklar, müesseseler, gönüllü teşekküller, iş adamları ve vatandaşlar sorumlu kılınmıştır (Bozoğlu, 1963: 3). 4-K Teşkilatı'nın amacı, 10-18 yaşları arasındaki kız ve erkek çocuklarına eğitim ve öğretim vermek suretiyle ziraat ve ev işlerinde yeni ve daha iyi metotların öğrenilmesine; aile gelirinin artmasına; toplum içinde lider duruma gelmeye; istikbale daha iyi hazırlanmış bir vatandaş olmaya; köy hayatının daha fazla sevilmesine yardım etmektir (Kokol, Bozoğlu,1960: 7). 4-K Teşkilatına üye olmak bütün kız ve erkek çocuklar için serbesttir. Kendisini yetiştirmek ve daha iyi bir vatandaş olmak isteyen erkek ve kız çocuklar bu teşkilata katılabilir (Kokol ve Bozoğlu,1960: 6).

4-K Kulüpleri, genel kurul, yönetim kurulu ve denetçiler kurulu olmak üzere üç kuruldandır. Kulüplerin ayda en az bir kere üyeleri ile yaptıkları toplantılar "İş", "Bilgi Verme" ve "Eğlence" bölümleri olmak üzere üç oturumda gerçekleştirilir. İş bölümünde 4-K Kulübünün yapacağı faaliyetler görüşülür ve karara bağlanır. Bilgi verme bölümünde, hayvancılık, sebzeçilik, ev ekonomisi, tavukçuluk gibi konularda ilçe ziraat mühendisleri, konuların uzmanları, 4-K gönüllü lideri ve 4-K üyeleri tarafından sunumlar yapılır. Eğlence bölümünde ise, toplantıya ilgiyi devam ettirmek için, 4-K Kulübü eğlence ekibinin hazırladığı oyunlar, milli danslar, şarkı ve türküler, marşlar, maniler, destanlar, fıkralar, kahramanlık hikâyeleri, çeşitli çocuk oyunları, zekâ oyunları, film ve slayt gösterileri, çeşitli spor gösterileri, monolog ve şiirler ve piyes gibi oyunlar sergilenir. Toplantıya ilginin azalmaya başladığı zaman 4-K Kulüp andı okunur ya da "Dağ başını duman almış" marşı söylenir (Üngüren; Kaçmaz, 2016: 579).

4-K kulüp faaliyetlerinde köyü güzelleştirmek, herkesin daha çok sevip saydığı bir yer haline getirmek, üyelerin daha iyi hazırlanmış birer vatandaş olmalarını ve toplum içinde önder duruma gelmelerini temin etmek amacı güdülmüştür. Ayrıca bir topluluk karşısında konuşma, tanıma ve tanıtma, idare etme, bir işe başlama ve bitirme, kayıt tutma, rapor verme kabiliyetlerini kazandırmak, bugünün gençliğinin yarının daha iyi vatandaşları olabilmeleri için bilgi ve sorumluluk bakımından yetişmeleri hedeflenmiştir (Bozoğlu, 1963: 3).

⁸ 4-H Kulüplerinin genel ve özel hedefleri şu şekilde belirlenmiştir: Genel hedefler; 4-H üyelerine inisiyatif, işbirliği, azim ve sorumluluk geliştirmeyi gerektiren zorlu bir proje sağlamak, 4-H üyelerine, başarı duygusu ve özgüven duygusu kazanmaları için normal 4-H projelerinin ötesinde bir proje yürütme fırsatı sağlamak, 4-H üyelerine bir topluluk duygusu geliştirmek ve dünya hakkında bilgi edinmelerini sağlamak için, belediye yönetimleri, sosyal kurumlar ve kasaba komiteleri gibi toplumlarının farklı yönleriyle tanışma fırsatı sağlamak, 4-H üyelerine aldıkları destek karşılığında toplumlarına hizmet etme fırsatı sağlamak ve toplumları da kulüplere sürekli destek vermeleri için teşvik etmek. Özel hedefler ise; İhtiyaç duyulan yerde hizmet sunmak, toplumlarının rahatlığını, güvenliğini veya sağlığını geliştirmek veya buna katkıda bulunmak, toplumlarının gizli yönlerini öğrenebilmeleri için, yaşlı, çok genç ve engellilerin toplumun bir parçası olduklarını öğrenmek, önyargı ile sonuçlanabilecek bilinmezlik korkusunun üstesinden gelmek, hoşgörü ve kabul geliştirmek, toplumlarının kendilerine ve kulüplerine minnettarlığını ve saygısını kazanmak ve özgeçmişlerine daha sonraki iş veya burs başvuruları için iş deneyimi olarak sayılacak gönüllü çalışmalarını ekleyebilmek. Bkz. Galenza, 1981: 3-4.

4-K Teşkilatı içinde oluşturulan her grup için gerekli bazı hususlar şu şekilde belirlenmiştir:

1. Her grup 10-18 yaş arasındaki en az beş üyeden oluşmalıdır. Her üye istediği projeyi seçebilir.
2. Mahalli lider olarak bir şahsın bu gruba liderlik etmesi gerekir.
3. Her grup kendi aralarında başkan, başkan vekili, sekreter ve eğlence lideri seçmelidir.
4. Grup lideri üyelerin isimlerini, adreslerini, yaşlarını ve aldıkları projenin isimlerini, idarecilerin isimlerini Kaza Ziraat Teknisyenine liste halinde göndermelidir.
5. Her grup ayda en az bir defa toplantıya çağrılır.
6. 4-K yıllık çalışma programının bitiminde, her grup faaliyet ve başarılarını bildiren bir raporu Kaza Ziraat Teknisyenine göndermelidir (Kokol ve Bozoğlu, 1960: 8).

4-K Teşkilatında yer alan kulüplerin kurulacağı yerlerin belirlenmesi de oldukça önemlidir. Öncelikle kulüp kurulması düşünülen yerde psikolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel etütler yapılmalıdır. Bu etütler yapılırken dikkat edilmesi gereken bazı unsurlar da göz önünde bulundurulmalıdır. Bunlar; köy halkı, köyde konuşulan lisan, örf ve adetler, kültür, din ve ahlak, köyün iskân durumu, köyün kuruluşu, köyün kurulduğu yerin fotografik vaziyeti, etnik durumu ve geliş vaziyeti, göçler, köy arazisinin genel coğrafi durumu, köyün iktisadi faaliyetleri ve envanteri, ticari durumu, sigorta, kredi ve kooperatif durumu, köy sağlığı, köyün aydınlatılması köyde yer alan müesseseler ve köye verilecek istikamettir (Bozoğlu, 1963: 6-12).

4-K kulüplerine liderlik edecek kişilerin seçilmesi de önemli bir husustur. Bu kişiler tecrübeli, bilgili, bildiğini 4-K üyelerine en iyi şekilde öğretebilen, o muhitte yetişmiş, sevilen, sayılan, reşit ve okuma-yazma bilen bir kişi olmalıdır. Liderlerin bilgilerini arttırmak için Teknik ve Ziraat müdürlüklerinde bu konudaki uzmanların yardımı ile 4-K liderleri için kurs ve geziler düzenlenmektedir. Liderler bu kurslarda öğrendiklerini köylerinde tatbik ederek önderlik yapmaktadırlar (Bozoğlu, 1963: 12-13).

4-K kulübünde yer alan her üyenin en az bir proje alması ve kendisine verilen kayıt defterlerini eksiksiz tutması gerekir. Projeler, üyelerin bir proje devresinde başlamak ve bitirmek üzere ele aldıkları bir konudur. Projeler ferdi ve toplum projeleri olmak üzere iki kısımdır. Ferdi projeleri tavukçuluk, sebzeçilik, giyim, gıda ve beslenme gibi alanlardan müteşekkildir. Toplum projeleri ise köy temizliği ve ağaçlandırılması, köy evlerinin badana edilmesi, kara ve sivrisineklerle mücadele gibi uygulamalardır (Kokol ve Bozoğlu, 1960: 9).

4-K üye ve liderlerinin yaptıkları iş, yetiştirdikleri hayvan ve ürünlerle beraber teşhir ve takdir edilmeleri için Ekim, Kasım ve Aralık aylarında “Başarı Günleri” yapılmaktadır. Başarı gününde başarı kazanan üyelerden, birinciye kırmızı, ikinciye beyaz, üçüncüye mavi kurdele verilmektedir. Başarı gösteren diğer üyelere yeşil kurdele verilmektedir. Ödüllerde bu renklerin tercih edilme nedeni ise beyaz ve kırmızının Türk bayrağında bulunan renklerin olması; yeşil ve beyazın 4-K’nın renkleri olması ve mavi rengin de Birleşmiş Milletlerin rengi olmasıdır. Dünyadaki köy gençlik teşekküllerinin hemen hemen hepsi başta Amerika Birleşik Devletleri’ndeki 4-H kulüpleri olmak üzere aynı renkleri kabul etmişlerdir. 4-K eğitim ve öğretim programını devamı niteliğinde olan 4-K kampları 1959 yılından itibaren her sene yapılmaktadır. 4-K kamplarında üye ve liderler eğitim ve öğretimin yanında birbirleri ile tanışıp, dinlenme ve eğlenme fırsatı da bulmaktadırlar (Kokol ve Bozoğlu, 1960: 35-38).

4-K’nın kendine ait bir sembolü vardır. Bu sembol iyi şans ifade eden dört yapraklı yoncadır. 4-K’nın parolası, “İyiye daha iyi yapmak ve her gün en az bir kişiye yardım etmek” şeklinde belirlenmiştir. 4-K’nın açılımı Kafa (düşünmek, muhakeme etmek, planlamak), Kalp (asalet, doğruluk, mertlik, şefkat, sadakat), Kol (faydalı, maharetli olmak ve yardım etmek) ve Kuvvet (hastalıklara karşı koymak, hayattan ve çalışmaktan zevk almak) olarak yapılmıştır (Üngüren; Kaçmaz, 2016: 585) Bu kelimelerin baş harfi olan “K” lar beyaz renkte olup yoncanın her bir yaprağı üzerine konur. 4-K’nın renkleri saflığı simgeleyen beyaz ve canlılık ve gençliği simgeleyen yeşildir. 4-K teşkilatının kendine ait bir de andı bulunmaktadır. Bu and ise şöyledir; Kolumda kuvvet, kafamda bilgi, canımda sağlık, kalbimde sevgi, Vatanımın milletimin yükselmesi için çalışır, Allah’a şükrederim (Kokol ve Bozoğlu, 1960: 42-43).

2.3. 4-K Teşkilatının Konya'daki Faaliyetleri

DP, 1956 yılında köy ve kasabalarda 8-18 yaş arasındaki kız ve erkek çocukları gruplar halinde teşkilatlandırarak onlara ziraat ve ev kadınlığı ile ilgili muhtelif mevzuları öğretmek suretiyle geleceğin iyi çiftçilerini, iyi ev kadınlarını ve iyi vatandaşlarını yetiştirmek amacıyla planlanan okul dışı eğitim ve öğretim sistemi olan 4-K uygulamasını başlatmıştır (Karcı, 2019: 267).

1957 yılında çiftçi çocuklarının yetiştirilmesi konusunda Ankara'da 25 Mart'ta başlayıp bir hafta devam eden toplantıya Konya Ziraat Müdürlüğü ev ekonomisi ve arıcılık uzmanları ile Kadınhanı, Cihanbeyli ve Çumra ilçelerinin Ziraat Teknisyenleri de katılmışlardır. 4-K teşkilatı, Konya'da dahil olmak üzere çiftçi çocuklarının proje esasına göre yetiştirilmesi amacıyla öncelikle 10 ilin 3 ilçesinin birer köyünde faaliyete geçmiştir. Bu amaçla da Konya'dan Başhüyük, Yeniayla, Küçükköy seçilmiştir. 1957 yılı için tavukçuluk, arıcılık, sebzeçilik ve dikiş gibi 4 ana projeye ilaveten sağlık, eğlence ve köy için toplu çalışmalar konuları da ele alınmıştır. Bu projeye, 8-18 yaş arasında olan kız ve erkek çocukların seçecekleri konulara göre eğitim görmeleri, yetiştirilmeleri ve çalışma süresi sonunda aynı projeleri alan çocukların arasında yarışmaların düzenlenmesi planlanmıştır. Oluşturulan gruplar; kafa, kol, kalp ve kuvvet anlamına gelen 4-K rumuzu ile ifade edilmektedir. Her grup en az 5, en fazla 100 üyeden oluşacaktır. Bu topluluklar köy halkı arasından seçilecek, çocuklarla yapılan çalışmalar kadın ve erkek fahri liderler tarafından idare edilecek, ayrıca her proje için birer proje lideri seçilecektir. Bu liderler gruplara dâhil olmayıp köy halkı ve çocuklar tarafından sevilen ve bu gibi işlere istekli ve itimat edilebilir kişiler olacaktır. Gruba dâhil olan çocuklar kendi aralarından başkan, başkan yardımcısı, sekreter, eğlence lideri ve haber sekreteri seçecekler ve toplantıları kendileri idare edeceklerdir. Ziraat teşkilatı elemanları ve grup liderleri bu çalışmalarını takip ve kontrol edeceklerdir. Ziraat teşkilatının esas vazifelerinden biri grup ve proje liderlerini yetiştirmektir. Her çocuk alacağı projenin masraf ve gelirini özel proje defterine işleyecek ve böylece kendi kendine iş yapma kabiliyetini kazanacaktır. Bu işte esas gaye, çocukları toplu olarak çalışmaya alıştırmak, mal edinme ve para kazanma hevesini uyandırmak, arkadaşlık hissini kuvvetlendirmek, hayatı müddetince çalışma ve eğlence arasındaki dengeyi kurmasını sağlamaktır. Ayrıca sağlıklı olmayı, iş organize etmeyi, idare ve konuşma yeteneği kazanmayı öğreneceklerdir. Amaç iyiyi daha iyi yapmaktır (Yeni Konya, 1957a: 1-2; Yeni Meram, 1957a: 1).

Konya'da ilk 4-K grubu 1957 yılında Kadınhanı'nın Başhüyük köyünde 89 üye ile oluşturulmuş ve faaliyete geçmiştir. 8-18 yaş arasındaki 89 üyenin 42'si kız, 47'si erkek üyeden oluşmuştur. 42 kız üye dikiş projesi, 27 üye tavuk projesi, 12 üye sebze projesi ve 8 üye de arıcılık projesi almışlardır. Oluşturulan gruba üyelerin isteği ile "Başol" adı verilmiştir. Grubun mahalli liderliğini köyün 36 senelik başöğretmeni olan Kazım Karça yapmıştır. Dikiş projesinin liderliğini Fahriye Tavlan, tavuk projesinin liderliğini Ziya Batırbek, arıcılık projesinin liderliğini Süleyman Ersoy ve sebzeçilik projesinin liderliğini ise Yakup Derin yapmayı kabul etmiştir. Grup oluşturulduktan sonra üyeler arasından idare heyeti başkanı, başkan yardımcısı, sekreter, eğlence lideri ve haber sekreteri seçilmiştir. Kız ve erkek üyeler toplantıyı bir arada yapmayı kabul etmişlerdir. Oy birliği ile idare heyeti başkanlığına Kadriye Ceter seçilmiştir. Her üyeye aldıkları konulara ait kitaplar ve proje defterleri dağıtılarak ilk grup toplantısı yapılmıştır. Toplantıyı takiben 4-K andı tekrar edilmiş, ikinci toplantının yapılması kararlaştırılarak toplantıya son verilmiştir (Yeni Meram, 1957b: 1).

Konya'da ikinci 4-K grubu Cihanbeyli ilçesinin Yeniayla köyünde oluşturulmuştur. Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş, bu işle görevli iki uzman ve ilçe ziraat teknisyeni, velilere ve gruba üye gençlere 4-K'nın amaç ve önemini anlatmışlar, veli ve çocukların fikirlerini alarak projelerini belirlemişlerdir. "Yayla" ismi verilen grupta 8-18 yaş arasında 14'ü kız ve 16'sı erkek olmak üzere 30 üye faaliyete geçmiştir. 14 kız üye dikiş projesi, 8 üye tavukçuluk projesi, 6 üye sebzeçilik projesi ve 2 üyede arıcılık projesi almışlardır. Mahalli liderliğe ise grupta 3'ü kız, 1'i erkek 4 çocuğu bulunan velilerden Bekir Tekelloğlu getirilmiştir. Dikiş projesinin liderliğini mahalli liderin eşi Hikmet Tekelloğlu, arıcılık projesinin liderliğini grupta torunları bulunan Hacer Cavlazoğlu, sebzeçilik projesinin liderliğini Bekir Tekelloğlu, tavukçuluk projesinin liderliğini de İbrahim Cavlazoğlu kabul etmişlerdir. Grup oluşturulduktan sonra üyeler arasında idare heyeti başkanı, başkan yardımcısı, sekreter, eğlence lideri ve haber sekreteri seçilmiş, üyelere ve aldıkları projelere ait kitaplar dağıtılmış ve

yapacakları işler hakkında bilgi verilmiştir. Ardından üyelere 4-K andı tekrar ettirilerek ay içinde yeniden toplanmak üzere toplantıya ara verilmiştir (Yeni Konya,1957b: 1; Yeni Meram, 1957c: 1).

Konya'da faaliyete geçmesi için belirlenen 4-K gruplarından üçüncüsü Çumra'nın Küçükköyünde 49 üye ile kurulmuş ve faaliyete geçmiştir. Teknik Ziraat Müdürlüğünde bu işle görevli iki uzman ile ilçe ziraat teknisyeni, 4-K'nın amacı ve önemi ile ilgili köy kalkına ve gruba üye olan gençlere gerekli açıklamalarda bulunmuşlar, gençler ve velileri ile görüşerek alacakları projeleri belirlemişlerdir. Yaşları 8 ile 18 arasında olan 49 üyenin 27'si kız, 22'si de erkek üyeden oluşmuştur. Kız üyelere 25'i dikiş projesini, 1'i sebzeçilik projesini ve 1'i de arıcılık projesini tercih etmiştir. Erkek üyelere 9'u arıcılık projesini, 8'i tavukçuluk projesini ve 5'i de sebzeçilik projesini almışlardır. Mahalli liderliğe ise velilerin ve gençlerin isteği ile 1947 yılı Konuklar Teknik Ziraat Okulu mezunu Halil Ferah Kaya getirilmiştir. Dikiş projesi liderliğini Hava Buyurucu, arıcılık projesi liderliğini dikiş projesi liderinin eşi Nabi Buyurucu, sebzeçilik projesi liderliğini Halil Emiroğlu, tavukçuluk projesi liderliğini de Mehmet Piliç kabul etmiştir. Gruba "Küçükköy 4-K Grubu" ismi verilmiştir. Üyelere ve liderlere aldıkları projeler ile ilgili kitaplar dağıtılmış ve yapılacak işler hakkında bilgi verilmiştir. Grubun kurulmasından sonra üyeler arasında idare heyeti başkanı, başkan yardımcısı, sekreter, eğlence lideri ve haber sekreteri seçilmiştir. Üyelere 4-K andı tekrar ettirilerek, ay içinde ikinci bir toplantının yapılması kararlaştırılmış ve toplantıya son verilmiştir (Yeni Konya, 1957c: 1).

Çiftçi çocuklarını proje esasına göre yetiştirmek amacı ile kurulan Başhüyük köyündeki 4-K grubunun aylık toplantısı 16 Nisan 1957'de gerçekleştirilmiştir. Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş ve ev ekonomisi uzmanlarının da katıldığı toplantıda, önceki toplantıda yapılan işler görüşülmüş ve 4-K üyelerine çeşitli konularda filmler izlettirilmiştir. Ayrıca Teknik Ziraat Müdürlüğü uzmanları proje liderleri ile görüşmüş, o zamana kadar yapılan proje faaliyetleri incelenmiş ve yeni yapılacak işler hakkında gerekli bilgi verilmiştir (Yeni Konya, 1957d: 1).

Konya'da kurulmuş olan 4-K teşkilatından Kadınhanı'na bağlı Başhüyük köyü ile Cihanbeyli'ye bağlı Yeniayla köyü gruplarının ikinci toplantıları Konya Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş, ilgili ziraat uzmanları ve ilçe ziraat teknisyenlerinin katılımı ile yapılmıştır. Başhüyük köyünün "Başol" isimli 4-K grubunun toplantısı üye çocuklarla beraber velilerinin katılımıyla ilkokul salonunda açılmıştır. İstiklal Marşı'nın okunması ve Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş'ın 4-K teşkilatının mahiyet ve önemini belirten konuşmasından sonra önceki toplantıya ait raporlar, grubun 12 yaşındaki sekreteri tarafından okunmuş; arıcılık, sebzeçilik, tavukçuluk ve dikiş kollarının mahalli liderlerinin kendi faaliyetlerine ait açıklamaları dinlenmiştir. Özellikle çocukların tavukçuluk konusundaki faaliyetleri ile bu gruba üye çocukların sorularına ve çalışmalarına dair konuşmaları toplantıda bulunanların takdirini toplamıştır. Son olarak 4-K andı tekrar edilerek çeşitli konularda zirai filmler izlettirilmiştir ve toplantıya son verilmiştir. Başhüyük'ten Yeniayla köyüne geçen Teknik Ziraat Müdürü ve beraberindeki diğer görevliler "Yayla" isimli 4-K grubunun toplantısını da yapmışlardır. Ardından çocukların hazırladıkları tavuk kümesleri, sebze sahaları, arı kovanları ve dikiş projeleri incelenmiş, son olarak uzmanlar tarafından çocuklara uygulamalar gösterilmiştir (Yeni Meram, 1957d: 1-2).

Konya'da oluşturulan 4-K gruplarından Küçükköy Grubu'nun ikinci toplantısı 22 Nisan 1957 günü köyün ilkokul binasında yapılmıştır. Toplantıya, Tarım Bakanlığında çalışan Yüksek Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş ve bu konu ile ilgili uzmanlar katılmıştır. Toplantıyı grubun idare heyeti başkanı 12 yaşındaki Hakkı Tad yönetmiştir. Proje liderleri ise proje faaliyetleri hakkında bilgi vermişlerdir. İdare heyeti başkanlığınca toplu köy çalışmaları olarak okul bahçesindeki meyveli, meyvesiz fidanların bakım ve korunmasının ele alınması teklif edilmiştir. Bu teklif üyeler ve liderler tarafından kabul edilmiştir. Eğlence lideri tarafından üyelere okul şarkıları söylettirilmiştir. Ayrıca 4-K andı tekrar edilerek gelecek toplantı günü kararlaştırılmış ve toplantıya son verilmiştir. Bu arada arıcılık projesi alan üyeye Teknik Ziraat Müdürlüğünce temin edilen arı kovanları bedeli karşılığında verilmiştir. Dikiş projeleri alan üyelere dikiş makinasının kullanımı gösterilmiş ve projeye ait bıçkılar yapılmıştır. Konya'daki 4-K çalışmalarını görmek için gelen Dr. Fikret Silistre, Küçükköy'deki toplantısından sonra Yeniayla ve Başhüyük köylerine giderek, her iki köyün mahalli ve proje liderleri ve bazı üyeleri ile de görüşme yapmış ve faaliyetlerini incelemiştir (Yeni Konya, 1957e: 1; Yeni Meram, 1957e: 1). Son birkaç yıl içinde yonca ekim sahasını geliştirerek hayvan yemleri konusunda büyük hamleler

yapmış olan Çumra'da 1957 yılı içinde bağ-bahçe, arıcılık ve tavukçuluk alanlarında da önemli faaliyetlerin de yapıldığı görülmektedir. 1956 yılında kurulan 200 dekarlık Dineksaray toplu köy meyveligine ilaveten, 1957 yılında da Küçükköy'de 140 dekarlık yeni bir meyve bahçesi kurulmuştur. Üçhüyük köyünde 120 dekar bağ ve 80 dekar sebzeligi olan 200 dekarlık yeni bir zirai tesis oluşturulmuş, ayrıca Avdil köyünde mevcut kuyudan faydalanılarak köy halkı adına 20 dekarlık meyve ve sebzelik oluşturulmuştur. Çumra'da bu tesislere 1957 yılı başında 3500 adet meyve fidanı dikilmiştir. 4-K gruplarından Küçükköy'de bir hafta süreli arıcılık kursu açılarak başarılı olan 23 kişiye belge verilmiştir. Ayrıca, üye olan 8 çocuğa arı kovanı ve arı verilerek arıcılık faaliyetine başlamaları sağlanmış ve arı aktarma tatbikatları yapılmıştır. Bütün bu çalışmalar gerek Küçükköy'de gerekse çevre köylerde ilgi ile takip edilmiştir (Yeni Konya, 1957f: 1).

Konya'nın üç köyünde kurulmuş olan 4-K grupları günden güne gelişme göstermeye devam etmiştir. Başhüyük ve Yeniyayla Grubu'nun her 15 günde bir düzenledikleri toplantılar, Konya'dan ev-ekonomisi, bağ- bahçe ve arıcılık uzmanları ile ilçe ziraat teknisyenlerinin katılımları ile yapılmıştır. Toplantı günlerinde her uzman kendi alanı ile ilgili konularda görevli çocuklarla ilgilenmişlerdir. Özellikle arıcılık, sebzeçilik, tavukçuluk ve dikiş konularında çocuklara gerekli bilgileri vererek, yapacakları işleri uygulamalı olarak göstermişlerdir. Ayrıca çocuklar için arı, civciv ve sebze fidesi temin etmişlerdir. Her iki köyde de Teknik Ziraat Müdürlüğüne camekânlı olarak kasabalarda yetiştirilip çocuklara verilen ve önceki yıllara göre 15-20 gün önce dikimleri yapılan domates, patlıcan ve biber fideleri sebzeçiliğe karşı büyük bir ilgi uyandırmıştır (Yeni Konya, 1957g: 1-2).

Konya'daki 4-K teşkilatının çalışmalarını incelemek üzere gelen Ziraat Bakanlığı Çiftçi Çocukları Yetiştirme Şubesi Müdürü Refik Kokol, Cihanbeyli'nin Yeniyayla, Çumra'nın Küçükköy ve Kadınhanı'nın Başhüyük köyünde faaliyette olan her üç 4-K grubunun da çalışmalarını inceleyerek, proje alan çocukların ve grupların mahalli ve proje liderleri ile görüşmüştür. Kokol, proje çalışmaları olan arı kovanlarını, kümesleri ve sebze bahçelerini gezmiş ve dikiş projelerini incelemiştir (Yeni Konya, 1957h: 1).

Küçükköy 4-K grubunun dördüncü toplantısı 25 Mayıs 1957 tarihinde saat 11.00'de köyün ilkokul binasında üye ve velilerin katılımları ile yapılmıştır. Toplantıda ilçe kaymakamı, ilçe ziraat teknisyeni, ziraat öğretmeni ve Konya'dan gelen iki uzman da yer almıştır. Toplantıda arıların mevsimlik muayeneleri, beslenmeleri, civciv veya piliç temini, sebzelere zarar veren haşerelerin imhası, bazı arıcılık malzemelerinin temini ve dikiş projesinden de tepsi örtüsünün hazırlanması hakkında görüşülmüştür. Önceki toplantıda görülmüş olan okul bahçesindeki meyveli ve meyvesiz fidanların bakımı yeniden gündeme alınmıştır. Ayrıca üyelerin çalışmalarının köy muhtarı ve okulun başöğretmeni tarafından yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Toplantıda proje çalışmalarında yer alan sebze bahçeleri ve kovanlar meselesi de görüşülmüştür. Dikiş projesinden de nakış örnekleri çizilmiştir. Dikiş projesinde yer alan kız üyelerden üçü bluz ve eteklik biçmiştir. Gece de grubun üyelerine ve köylülere 4-K çalışmalarına ait bir film ile birlikte öğretici filmler de izlettirilmiştir. Grubun beşinci toplantısının Haziran ayının 21'inde yapılması kararlaştırılmıştır (Yeni Konya, 1957i: 1).

4-K çiftçi çocuklarını yetiştirme gruplarının faaliyetlerini incelemek için Ziraat Bakanlığı Çiftçi Çocukları Yetiştirme Şubesi Müdürü Refik Kokol, Şube Müdürü Şahabettin Gökten ve Amerikalı uzmanlar ile birlikte Haziran ayı içinde yeniden Konya'ya gelmiştir. Refik Kokol, Şahabettin Gökten, Amerikalı uzman Mr. Onfford ve Mr. Allen T. Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş ve ev ekonomisi uzmanı ile birlikte Cihanbeyli, Yeniyayla ve Başhüyük köylerindeki 4-K gruplarının çalışmalarını yerinde incelemişlerdir. Amerikalı uzmanlar, Başhüyük köyündeki 4- K Başol Grubu'nun çalışmalarını ve küçük çiftçi çocuklarının akordiyon eşliğinde oynadıkları "Şeyh Şamil, Kazazka ve Milli" oyunlarını filme almışlardır. Tavukçuluk uzmanı Mr. Onfford "Atatürk sağ olup şu 4-K grubunun bu şekliyle görmüş olsaydı derecesiz memnun olurdu. Fakat ruhu muhakkak ki bizimle beraberdir ve sevinç içindedir." Sözleri 4-K gruplarının faaliyetlerinden duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir. Bu arada Amerikalı uzmanlar bir köy evini de görmek istemişler, Yakup Derinbay'ın evini giderek orada ayran içmişlerdir. Amerikalı uzmanlar Ramazan Derinbay adında beş yaşında çocuk ile ilgilenmişler ve çocuğun söylediği 23 Nisan şarkısını ilgi ile dinlemişlerdir. Amerikalılar ve teknik ziraat müdürü, ev ekonomisi uzmanı ve baş lider olan 36 yıllık başöğretmen Musa Kazım Karça'yı gösterdiği başarıdan dolayı tebrik etmişlerdir (Yeni Konya, 1957i: 1-2).

Uluslararası genç çiftçi çocuklarının mübadelesi hususunda Türkiye ve Amerikan hükümeti arasında yapılan anlaşma gereğince dört ay müddetle Türkiye’de kalmak üzere gelen Amerikalı genç çiftçi Mrs. Barbara Boyd, Teknik Ziraat Müdürlüğünce hazırlanan programa göre Konya’da gezi ve incelemeler yapmıştır. Daha önce Konya’dan Amerika’ya gönderilen genç çiftçilerden Adil Gücüyener ve ailesinin yanında misafir olan Mrs. Barbara; Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş, Ev Ekonomisi Uzmanı Havva Daban ve diğer elemanlar ile Beyşehir, Çumra ve Kadınhanı ilçelerindeki 4-K grubu çalışmalarını ve ev ekonomisi alanındaki uygulamaları incelemiştir. Ayrıca yeraltı sularından faydalanılarak kurulan Zivecik ve Güvenç köylerindeki meyve ve sebze bahçeleri ile Cihanbeyli’nin Keşlik Yaylası’nda ağaçlandırma, çayır ve meraların ıslahı ile ilgili yapılan tesisleri gezmiştir. Mrs. Barbara seyahat ve incelemeleri sonucunda "4-K grubu liderlerinden Ev Ekonomisi Uzmanı Havva Daban, üyelerle içli dışlı anlayış içinde çalışmaktadır. Köy çocuklarının haleti ruhiyelerine tamamen nüfuz etmiş olması ve bu sahadaki muvaffakiyetleri hayranlığımı mucip olmuştur. Çok şeyler gördüm ve çok beğendim. Gördüğüm diğer zirai tesislere gelince; Biz Amerika’da daha geniş ve müsait imkânlarla çalıştığımız halde bu gibi tesisleri ancak uzun zamanlarda yapabiliyoruz. Siz iklim ve tabiat şartlarının ağır ve gayri müsait olmasına rağmen kısa zamanda çok müspet işler görmüş durumdasınız. Bunlar cidden iftihara değer birer eserdir. Memleketime döndüğüm zaman, her türlü imkân ve vasıtalarından faydalanarak bu hususları Amerikan efkâr-ı umumiyesine aksettirmeye çalışacağım" ifadeleri ile 4-K gruplarının faaliyetlerini ve Türkiye’de kurulan zirai tesisleri takdir ettiğini belirtmiştir (Yeni Konya, 1957j: 1-2).

Çiftçi çocuklarının yetiştirilmesi amacı ile kurulmuş olan 4-K gruplarının 1957 yılı proje çalışmaları 15 Eylül 1957’de sona ermiştir. Konya’nın üç ilçesinin birer köyünde faaliyette olan bu grupların başarıları üzerine, üye ve liderlerine Tarım Bakanlığınca birer sertifika verilmiştir. Ayrıca projelerinde üstün başarı göstererek birinci, ikinci ve üçüncü olanlara, derecelerini ifade eden renkli birer kurdele ve çeşitli hediyeler verilmesi planlanmıştır. Ayrıca Konya’da yapılacak olan başarı günlerinin Tarım Bakanlığı tarafından filme alınmasına da karar verilmiştir. Başarı günlerinin Başhüyük köyünde 11 Ekim 1957 Cuma günü, Küçükköy’de 12 Ekim 1957 Cumartesi günü, Yeniyayla köyünde 13 Ekim 1957 Pazar günü yapılması kararlaştırılmıştır (Yeni Konya, 1957k: 1; Yeni Meram, 1957f: 1-2).

4-K gruplarından 1957 yılındaki çalışmalarını başarılı bir şekilde yerine getirerek derece alanlar Ziraat Bankası, Buğday Bankası, Ticaret Odası, Zahir Borsası ve bazı tüccarlar tarafından hediyeler ile ödüllendirilmiştir. Çalışmaları sonucunda derece alan 4-K üyeleri şunlardır: Başhüyük köyünde dikiş alanında 1. Dilber Karça, 2. Samahat Tavlan, 3. Gülşen Çora; arıcılık alanında 1. Behlül Malkondu, 2. Erten Ersoy, 3. Doğan Teke; tavukçuluk alanında 1. Erdoğan Tavbatır, 2. Erdoğan Karaçorça, 3. Sacit Ersoy; sebzeçilik alanında 1. İrfan Akyürek, 2. Mirzamek Çağır olmuştur. Küçükköy’de ise dikiş alanında 1. Hatice Ferliçolak, 2. Şükran Erdem, 3. Mübahat Emiroğlu; arıcılık alanında 1. Hakkı Tat, 2. Ahmet Ak (Mehmetoğlu), 3. Ahmet Ak (Ali oğlu); tavukçuluk alanında 1. Osman Tekneci; sebzeçilik alanında 1. Nimet Köse, 2. Arif Ferrahkaya, 3. Mehmet Eken olmuştur. Yeniyayla köyünde ise dikiş alanında 1. Şerife Tekellioğlu, 2. Fatma Tekellioğlu, 3. Selime Tekellioğlu; arıcılık alanında 1. Bekir Tekeli, 2. Tosya Tekeli, 3. Erdem Tekeli; sebzeçilik alanında 1. Mehmet Cavlaz, 2. İsmet Tekeli ve 3. Emin Tekeli olmuştur (Yeni Meram, 1957g: 1-2).

4-K gruplarında projelerini başarı ile tamamlayan üyeler için başarı günleri düzenlenerek ödüller verilmiştir. Böylelikle proje alan çiftçi çocukları arasında bir rekabetin gerçekleştiğini söylemek mümkündür. 1957 yılında Başhüyük köyünde kurulmuş olan Başol 4-K grubunun başarı günü ziraat vekil temsilcileri, Amerikalı müşavir, Konya ve ilçelerinin erkânının katılımları ile kutlanmıştır. Yapılan gösteriler Bakanlık çalışanları tarafından filme alınmıştır. Başarı gününde projelerini başarı ile tamamlayan çiftçi çocuklarının sertifikaları ile tavukçuluk, arıcılık, sebzeçilik ve dikiş kollarında derece alan üyelerin ödülleri de verilmiştir. Ayrıca bir traktör bakımı ve merinos yetiştirme yarışması yapılmış, iyi derece alanlara da çeşitli ödüller verilmiştir. Diğer 4-K gruplarının bulunduğu Çumra’nın Küçükköy ve Cihanbeyli’nin Yeniyayla köylerinde de aynı şekilde törenler yapılması planlanmıştır (Yeni Konya, 1957 l: 1-2). Bu dönemde Konya valisi olan Cemil Keleşoğlu, 4-K teşkilatı, muhtaç köylülere tohumluk dağıtımı, çayır ve mer’a işlerine gösterdiği ilgi ve başarısından dolayı Bakanlar Kurulu tarafından takdirname ile ödüllendirilmiştir (BCA, 030.18.31/146.29.18).

1957 yılında Konya’nın üç ilçesinin birer köyünde faaliyete geçen 4-K grup çalışmaları, 1958 yılında

beş köyde daha uygulanmaya başlamış, böylelikle faaliyet gösteren 4-K grubunun sayısı sekize çıkarılmıştır. Bu amaçla seçilen Ereğli'nin Bulgurluk köyü 4-K grubu 47 üye ile faaliyete geçmiş ve ilk grup toplantısını 19 Ocak 1958 Pazar günü köyün ilkokul binasında yapmıştır. Toplantı, Vilayet Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş, vilayet ziraat uzmanları, Ereğli ziraat teknisyeni, teknik ziraat öğretmeni, köyün ilkokul öğretmeni, mahalli lider ve proje liderlerinin de katılımı ile yapılmıştır. Toplantıya başlamadan önce ziraat müdürü ve ev ekonomisi uzmanı tarafından 4-K ile ilgili bilgi verilmiş ve üyeler tarafından idare heyeti seçilmiştir. 47 üyeden 24 kız üye giyim ve gıda projelerini, 5 üye sebzeçilik projesini ve 18 üye de sığır, tavuk ve koyunculuk projelerini almışlardır. Üyeler bu projelerden başka toplum projesi olarak köy ağaçlandırılması ve karasineklerle mücadele konularını da ele almışlardır (Yeni Konya, 1958a: 1).

1958 yılında oluşturulan 4-K gruplarından merkeze bağlı Güvenç Grubu ilk toplantısını 22 Ocak 1958 günü okul binasında yaparak faaliyetlerine başlamıştır. Toplantıya Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş, Ev Ekonomisi Uzmanı Havva Daban, Teknisyen Emin Küçükatabak, okul öğretmeni, mahalli lider ve proje liderleri katılmışlardır. İlgililer tarafından 4-K gruplarının kuruluş gayesi ve proje çalışmaları hakkında fonograf (Gazetelerde fanoğraf olarak geçmektedir) üzerinden açıklamalar yapılmıştır. Mevcut 26 üyenin 14'ü giyim, gıda ve beslenme projesi, 6'sı tavukçuluk projesi 3'ü arıcılık projesi, 2'si sığırcılık projesi ve 1'i de sebzeçilik projesi olarak çalışmalarına başlamışlardır. Toplu proje olarak ise karasineklerle mücadele ve evlerin kireçle badana edilmesi işleri ele alınmıştır (Yeni Konya, 1958b: 1; Yeni Meram, 1958a: 1).

1958 yılında Çumra'nın Karkın köyünde 28 üye ile oluşturulan 4-K grubu da faaliyetlerine başlamıştır. 28 Ocak günü idareciler ve öğretmenlerin de katılımı ile yapılan toplantıda öğrenciler seçilmiş ve birinci yıl çalışmalarına başlanmıştır (Yeni Meram, 1958b: 1-2).

Merkez ilçenin Sakyatan köyü 4-K grubu da 30 Ocak 1958 tarihinde vilayet ev ekonomisi uzmanı, ziraat teknisyeni, köy okulu başöğretmeni ve kız öğretmen okulu stajyer öğrencilerinden 6 kişinin katılımıyla okulda yapılan toplantı ile faaliyete geçmiştir. 45 kişilik grupta yapılan idare heyeti seçiminde başkanlığa Eyüp Küçük Bayrak, başkan yardımcılığına Mustafa Atar, sekreterliğe Hikmet Eken, haber raportörlüğüne Yusuf Topal ve eğlence liderliğine de Melahat Yeşilay seçilmiştir. Üyelerden 25'i giyim-gıda ve beslenme projesi, 10'u tavukçuluk projesi, 9'u sığırcılık ve hayvan yemleri projesi ve 1'i de koyunculuk projesi ile çalışmayı planlanmışlardır. Ağaçlandırma ve karasineklerle mücadele işleri de toplu köy projesi olarak ele alınmıştır (Yeni Meram, 1958c: 1-2).

Karaman'ın Göztepe köyünde 4-K grubu faaliyete geçerek, 6 Şubat 1958 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. Grubun yaptığı ilk toplantıya veliler ve üyelerin tamamı katılmışlardır. 24 üyeli grupta yapılan idare heyeti seçiminde Adem Çakır başkanlığa, Mustafa Şimşir başkan yardımcılığına, Beytullah Kocaoğlu sekreterliğe, Sıdika Yıldırım haber raportörlüğüne ve Ahmet Çakır eğlence liderliğine getirilmiştir. Gruptaki üyelerden 8'i giyim, gıda ve beslenme, 7'si tavukçuluk, 3'ü sebzeçilik, 3'ü arıcılık ve 3'ü de sığırcılık ve hayvan yemleri projeleri ile çalışmayı planlamıştır. Okul bahçesinin ağaçlandırılması ve karasineklerle mücadele işleri de toplu köy projesi olarak programa alınmıştır (Yeni Meram, 1958d: 1-2).

Karaman'ın Göztepe köyünde 24 üye ile faaliyete geçmiş olan 4-K grubu 1 Mart 1958 Salı günü ikinci aylık toplantısını Teknik Ziraat Müdürlüğü'nün bu işle görevli uzmanları ve İlçe Ziraat Teşkilatı elemanlarının katılımı ile köy okulunda yapmıştır. Toplantıya üyeler, proje liderleri ve bazı veliler de katılmışlardır. Grup başkanı Adem Çakır'ın yönettiği toplantıda grubun kurulduğu günden itibaren yapılan çalışmalar üyeler tarafından ayrı ayrı anlatılmış ve üçüncü toplantıya kadar şahsi ve toplu projelere ait yapılacak işler konulmuştur. Toplantıda ayrıca üyelerin soruları cevaplandırılmış ve düzenlenen eğlencenin ardından, alınan projelere ait konularda lider ve üye eğitimine başlanmıştır. Bu amaçla köyde tavukçuluk, arıcılık, sığırcılık konularında Teknik Ziraat Müdürlüğü tarafından kısa süreli bir kurs açılmıştır. Grubun giyim projesini alan kız üyeleriyle de dikiş uygulamaları yapılmıştır. Bu arada 4-K üyelerinin ve köy halkının tavukları Newcastle hastalığına karşı ilçe veterineri tarafından aşılanmıştır (Yeni Konya, 1958c: 1; Yeni Meram, 1958e: 2).

4-K gruplarının kuruluş amaçlarını ve çiftçi çocuklarının proje esasına göre yetiştirilmesinde takip edilen yolları, idarecilere, ziraat teşkilatı ile koordine halde çalışacak olan veteriner, orman, eğitim,

sağlık, ziraat bankası mensuplarına ve ilçe halkına anlatmak amacı ile Teknik Ziraat Müdürlüğü tarafından düzenlenen toplantılara 1958 yılında da devam edilmiştir. Çumra ve Karaman ilçelerinde yapılan toplantılara başta kaymakam olmak üzere, belediye erkânı ve ilgili daire mensupları, kalabalık bir halk topluluğu, Küçükköy, Karkın, Göztepe köyleri 4-K grupları üyeleri ve proje liderleri katılmıştır. Her iki toplantı Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş'ın konuşması ile açılmıştır. Vilayet 4-K liderleri Havva Daban ve Emin Küçüktabak'ın fonograflarla yaptıkları açıklamalar grup idarecileri ve liderleri tarafından toplantıya katılanlara tanıtılmıştır. Ayrıca Konya 4-K teşkilatının önceki yıl yaptıkları çalışmalar slayt ve filmler ile gösterilerek bilgi verilmiştir (Yeni Konya, 1958d: 1).

4-K gruplarının çalışmaları hakkında idarecilere, veteriner, orman, eğitim ve sağlık teşkilatı ile diğer ilgili daire çalışanlarına bilgi vermek amacıyla Teknik Ziraat Müdürlüğünce düzenlenen toplantılardan ikincisi 18 Şubat 1958 Salı günü Ereğli'nin Sümerbank Bez Fabrikası sinema salonunda yapılmıştır. Kaymakam, belediye erkânı, ilçe ziraat teşkilatı üyeleri, veteriner, orman, eğitim teşkilatı ve ziraat bankası çalışanları ile Bulgurluk köyü 4-K grubu üyeleri ve merkez ilkokullarının öğrencilerinin de katıldığı toplantı, Hamza Tanyaş'ın konuşması ile açılmıştır. 4-K grubunun kuruluş amacı anlatıldıktan sonra Bulgurluk köyü 4-K grup üyeleri tanıtılmıştır (Yeni Meram, 1958f: 1).

1958 yılında Türkiye'yi ziyarete gelen Amerikalı yazar Mrs. Lucille M. Donald üç gün boyunca Konya'nın tarihi yerlerini gezmiş, özellikle vilayet teknik ziraat müdürü ve ev ekonomisti ile beraber Sakyatan köyünün ilkokulunu, 4-K grubunu ve bir çiftçi ailesinin evini ziyaret ederek, ailenin yaşayışı hakkında bilgi almıştır. Çocuk konusunda 14 kitap yazmış olan Mrs. Mc. Donald, Türk çocuklarına ait bir kitap yazmayı da düşündüğünü belirtmiştir. Daha önce Türkiye'ye geldiğini söyleyen Mrs. Mc Donald bu gelişinde Türkiye'yi çok değişmiş bulduğunu, köy okulunu ve ziyaret ettiği aileyi beğendiğini ve Türk çocuklarının düşündüğünden daha zeki ve sevimli olduklarını söylemiştir (Yeni Meram, 1958g: 1).

1958 yılında Konya'da mevcut sekiz 4-K grubu kuruluşunu tamamladıktan sonra mahalli liderlerini ile proje liderlerini belirlemiştir. Merkez Güvenç grubunun mahalli lideri Haydar Dinç, giyim, gıda ve beslenme projesinin lideri Sıdika Bağcı, tavukçuluk projesinin lideri Mehmet Bayrak, sebzeçilik projesinin lideri Hasan Vural, arıcılık projesinin lideri Haydar Dinç, sığırcılık ve hayvan yemleri projesinin lideri İbrahim Genç olarak belirlenmiştir. Merkez Sakyatan grubunun mahalli lideri Başöğretmen Mustafa Aytekin, giyim, gıda ve beslenme projesinin lideri Şaziye Kuşdemir, tavukçuluk projesinin lideri Haydar Büyük Kağnıcı, sığırcılık ve hayvan yemleri projesinin lideri Memili Kuşdemir olarak belirlenmiştir. Cihanbeyli Yayla Grubu'nun mahalli lideri Bekir Tekeli, giyim gıda ve beslenme projesinin lideri Fatma Tekeli, tavukçuluk projesinin lideri Küçük Bekir Tekeli, hayvancılık projesinin lideri Mustafa Tekeli, sebzeçilik ve hayvan yemleri projesinin lideri Bekir Tekeli olarak belirlenmiştir. Çumra Küçükköy Grubu'nun mahalli lideri Mustafa Buyurucu, giyim, gıda ve beslenme projesinin lideri Havva Buyurucu, arıcılık projesinin lideri Nebi Buyurucu, sebzeçilik projesinin lideri Halil Emiroğlu, tavukçuluk projesinin lideri Ali Tekneci, koyunculuk projesinin lideri Mehmet Ak, sığırcılık ve hayvan yemleri projesinin lideri Adem Eken olarak belirlenmiştir. Çumra Karkın Grubu'nun mahalli lideri Mehmet Metiner, arıcılık projesinin lideri Öğretmen Memiş Tepeli, tavukçuluk ve sığırcılık projesinin lideri Mustafa Ulukaya, koyunculuk projesinin lideri Mustafa Akdemir, sebzeçilik projesinin lideri Abdullah Üstündağ, giyim, gıda ve beslenme projesinin lideri Havva Turgut olarak belirtilenmiştir. Ereğli Bulgurluk Grubu'nun mahalli lideri Dede Tatlıdil, giyim, gıda ve beslenme projesinin lideri Gülbahar Özışık, sebzeçilik ve hayvan yemleri projesinin lideri Hüseyin Güneş, koyunculuk ve sığırcılık projesinin lideri Sami Güldalı, tavukçuluk projesinin lideri İsa Özışık olarak belirlenmiştir. Kadınhanı- Başol Grubu'nun mahalli lideri Başöğretmen Kazım Karça, giyim, gıda ve beslenme projesinin lideri Dilber Karça, arıcılık projesinin lideri Süleyman Ersoy, tavukçuluk projesinin lideri Ziya Batırbek, koyuculuk ve sığırcılık projesinin lideri Enver Tavlan, sebzeçilik ve hayvan yemleri projesinin lideri Yakup Derinbay olarak belirlenmiştir. Karaman- Göztepe Grubu'nun mahalli lideri Başöğretmen Mehmet Yazıcı, giyim, gıda ve beslenme projenin lideri Emine Şahin, arıcılık ve sebzeçilik projesinin lideri Hüseyin Güney, tavukçuluk projesinin lideri Ahmet Erşahince, sığırcılık ve hayvan yemleri projesinin lideri İlyas Koçak olarak belirlenmiştir (Yeni Meram, 1958h: 1-2).

Konya'nın 8 köyünde 318 üye ile faaliyete geçen 4-K gruplarının mahalli ve proje liderlerinin, aldıkları

projelere ait konularda bilgilerinin ve görgülerinin arttırılması ve grup çalışmalarına daha faydalı olmalarının sağlanması amacı ile Teknik Ziraat Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olan program gereğince Konuklar Teknik Ziraat Okulu'nda kendilerine 2 günlük bir eğitim verilmiştir. Toplantıya sekiz 4-K grubundan 25 lider katılmıştır. Eğitimde, teknik ziraat müdürlüğünde görevli ev ekonomisi ve enformasyon uzmanları ile ziraat okulunun projelere ait konularla ilgili öğretmenleri de görev almışlardır. Toplantıya başlamadan önce çeşitli köylerden gelen liderler birbirlerine tanıştırmış, daha sonra fonografla 4-K konusunda kendilerine geniş bilgi verilmiştir. Lider ve üye ilişkilerine dair yapılan konuşmanın ardından iki senelik grupların mahalli liderlerinden 37 yıllık başöğretmen Kazım Karca, Bekir Tekeli, Yakup Derinbay ve Mustafa Buyurucu, 4-K çalışmalarının köylerine getirdiği faydalar ile ilgili kısa konuşmalar yapmışlardır. Gece 4-K çalışmalarına anlatan slayt ve film gösterileri yapılmıştır. Bu toplantıya okulun bütün öğrencileri de katılmıştır. İkinci gün; liderler tavukçuluk, arıcılık, sebzeçilik, hayvancılık, yem bitkileri ve köylü el sanatları şubelerini dolaşmışlar ve şube şeflerinden bilgi almışlardır (Yeni Konya, 17 Mayıs 1958e: 1).

Gün geçtikçe genişlemekte olan 4-K teşkilatını yerinde incelemek üzere Türkiye'ye gelen Amerikalı uzman Mr. Kimmel, Tarım Bakanlığında Refik Kokol, T. Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş, Havva Daban Celal Öztoprak, Emin K. Tabak ve basın mensupları Konya'dan hareket ederek Başhüyük köyünü ziyaret etmiştir. Başhüyük'teki 4-K grubu üyelerinin arıcılık, sebzeçilik, koyunculuk ve tavukçuluk üzerindeki proje çalışmalarını inceleyen Amerikalı uzman ve beraberindeki yetkililer yapılan faaliyetlere dair memnuniyetlerini belirtmişlerdir. Mr. Kimmel geceyi Başhüyük'te geçirdikten sonra, Konya'daki eski eserleri de ziyaret ederek Ankara'ya dönmüştür (Yeni Konya, 1958f: 1).

Konya'da kurulmuş 4-K gruplarından biri olan Başhüyük köyü Başol 4-K Grubu Haziran ayı toplantısını 14 Haziran 1958 günü proje liderleri, veliler ve vilayet 4-K liderlerinin katılımları ile yapmıştır. Toplantının ardından her üyenin zirai çalışması yerinde incelenmiş ve kendilerine sonraki çalışmalarında gerekli olacak bilgiler verilmiştir. Gece ise Teknik Ziraat Müdürlüğü Enformasyon Servisi tarafından açık havada zirai ve kültürel filmler gösterilmiş, bu filmleri 500'ü aşkın kişi takip etmiştir (Yeni Konya, 1958g: 1; Yeni Meram, 1958i: 1).

Konya Teknik Ziraat Müdürlüğü tarafından iki senedir ele alınan 4-K grup faaliyetlerinin 1958 yılı proje çalışmaları sona ermiş ve her grup için bir başarı günü tespit edilerek, köylerde sergi ve yarışmalar düzenlenmiştir. Güvenç ve Yeniyayla köylerindeki başarı günleri 3 ve 4 Ekim 1958 tarihinde yapılmıştır. Sakyatan 4-K Grubu'nun başarı günü ise 5 Ekim 1958 tarihinde yapılmıştır. Köy ilkokulunda yapılan başarı gününe, Sakyatan köyü ve civar köylerin halkı, Yarnı nahiyesi müdürü, merkezden gelen veteriner ve 4-K işleri ile ilgilenen ziraat uzmanları katılmıştır. Başarı gününde 4-K çalışmaları hakkında yapılan konuşmanın ardından, hazırlanan sergi hakkında Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş tarafından bilgi verilmiştir. Sergide kız üyelerin dikiş projeleri ile erkek üyelerin proje çalışmaları kapsamında yetiştirdikleri lagorn cinsi tavuklar ve dişi danalar teşhir edilmiştir. Sergi, grup üyelerinin velileri ve halk tarafından takdirle karşılanmıştır. Serginin ardından proje çalışmalarında başarı gösteren üye ve liderlere takdimnameler verilmiş, ayrıca derece alan üyelerine 4-K kurdeleleri ve çeşitli hediyeler dağıtılmıştır (Yeni Konya, 1958h: 1). (4-K gruplarından Başhüyük ile Bulgurluk 4-K gruplarında da sergiler düzenlenmiştir. Aynı gün Başhüyük'te traktör bakım teşvik yarışması yapılmış ve traktörlerine en iyi şekilde bakan ve onları kullanan çiftçilere çeşitli hediyeler verilmiştir. Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş diğer bütün ziraat işlerinde olduğu gibi 4-K çalışmalarında da Ziraat Teşkilatının sadece vazifesini yapmakta olduğunu, bu faaliyetlerin genişletilmesi ile köy kalkınmasının daha da hızlanacağını belirtmiştir (Yeni Konya, 1958i: 1; Yeni Meram, 1958i: 1).

Konya'nın sekiz köyünde faaliyetlerini başarılı bir şekilde yürüten 4-K gruplarına 1958 yılında iki grup daha ilave edilerek sayıları ona çıkarılmıştır. Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş, vilayet 4-K uzmanlarından Havva Daban ve Emin Küçüktabak'ın katılımı ile Merkez ilçenin Çaltı ve Akşehir'in Yılan Yusuf köylerinde kalabalık çiftçi topluluklarının katılımı ile toplantılar yapılmış ve ziraat müdürü ile diğer ilgililerin flonoğraf ve projeksiyonla yaptıkları konuşmalar ilgi ile takip edilmiştir. Bu köylerde otuzar kişilik gruplar oluşturulmuştur. İdarecilerini ve proje liderlerini seçen grup üyeleri ilk 4-K andını söyleyerek faaliyetlerine başlamışlardır (Yeni Konya, 28 Aralık 1958i, Y. 10, S. 3389, s. 1; Yeni Meram, 1958j: 1-2).

1959 yılında 4-K grup çalışmalarının Konya ziraatına daha faydalı olmasını sağlamak amacıyla Teknik Ziraat Müdürlüğü üç gün süren bir teknik toplantı ve eğitim kursu düzenlemiştir. 4-K işlerinin görüşülüp tartışıldığı toplantıya Merkez, Akşehir, Cihanbeyli, Çumra, Ereğli, Kadınhanı, Karaman, Ilgın ve Kulu ilçelerinin ziraat teknisyeni ve ziraat öğretmenleri katılmıştır. Toplantı sonunda Sakyatan köyündeki 4-K grubunun aylık toplantılarına katılacak üyelere 4-K grup toplantısının ne şekilde yapıldığı uygulamalı olarak gösterilmiştir (Yeni Meram, 1959: 1-2).

1959 yılında 4-K çalışmaları düzenli bir şekilde devam etmiştir. Bakanlıklar arası 4-K komitesinde alınan karar gereğince bütün yurttaki olduğu gibi Konya'daki öğretmen okullarında da Teknik Ziraat Müdürlüğü tarafından konferanslar verilmeye başlanmıştır. Konferansların amacı, yarının öğretmenleri olan öğrencileri 4-K konusunda bilgi sahibi etmek ve yaparak öğrenme esası üzerine kurulmuş olan grup faaliyetlerinde öğretmenlerin etkilerini arttırmak olmuştur. İvriz Öğretmen Okulunda düzenlenen konferansta Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş ve Konya 4-K uzmanları tarafından flanelgraf, slayt ve filmler gösterilmiştir. Pazar günü de Bulgurluk 4-K grubunun aylık toplantısı yapılmıştır. Akşehir'de ve Konya Kız Öğretmen Okullarında da konferanslar verilmesi planlanmıştır (Yeni Konya, 1959a: 1). Vilayet Teknik Ziraat Müdürlüğü 4-K uzmanları daha önce hazırlanmış olan program gereğince Akşehir İlköğretmen Okulunda flonoğraf, slayt ve film izletmek suretiyle geniş bilgi vermişlerdir. Konya 4-K grup çalışmalarını incelemek için Uşak'ın 4-K lideri İsmail Özen'de konferansa katılmıştır (Yeni Konya, 1959b: 1).

Köylerde ziraat teşkilatı elemanlarına yardımcı olmak için fahri olarak vazife alıp, 4-K grup üyelerinin yetiştirilmesinde emekleri geçen ve grup içinde proje lideri olarak adlandırılan kişilerin bilgi ve tecrübelerini arttırmak için Teknik Ziraat Müdürlüğüne, Konuklar Teknik Ziraat Okulu ve Devlet Üretim Çiftliğinde 3 gün süreli eğitim kursu düzenlenmiştir. Kursta 4-K gruplarının kuruluş gayesi Teknik Ziraat Müdürlüğü 4-K uzmanları tarafından proje liderlerine detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Kursta ayrıca Kız Öğretmen Okulu öğretmenlerinden İhsan Baykal çeşitli yaşlarda çocuk terbiyesi, okul doktoru ve köy sağlığı gibi konularda proje liderlerini bilgilendirmiştir. Teknik Ziraat Müdürünün de katıldığı kursta liderlere çiftlik işletmeleri gezdirilmiş, şube şefleri tarafından buralarda uygulanan teknik metotlar anlatılarak çeşitli konularda demonstrasyonlar (gösteri) verilmiştir. Geceleri de ziraat ve sağlıkla ilgili slayt ve filmler gösterilmiştir (Yeni Konya, 1959c: 1).

Konya'da çiftçi ve ev kadınlarının daha iyi bir insan olarak yetiştirilmelerini amaç edinen 4-K Teşkilatı çalışmalarına Ziraat Bakanlığı tarafından 3 yıl devam edilmiştir. 10-18 yaş arasındaki gençlerden projesinde başarı gösterenlerin diğer şehirlerde faaliyet gösteren gençler ile tanışmaları ve sosyal hayata en iyi şekilde uyum sağlamaları amacıyla 1959 yılında 4-K üyeleri için dinlendirme kamplarının açılması planlanmıştır. Bakanlık tarafından kamp yerlerinin tespiti ve gerekli tedbirlerin alınması için İzmir'de düzenlenen toplantıya Konya Teknik Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş da davet edilmiştir (Yeni Konya, 1959d: 1).

1959 yılında 4-K gruplarının başarı günleri kutlanmaya devam edilmiştir. Sakyatan, Güvenç, Yeniyayla, Başhüyük ve Bulgurluk köylerindeki gruplardan sonra Karaman'ın Göztepe Köyü 4-K Grubu'nun başarı sergisi de düzenlenmiştir. Başarı sergisinin açılışına Tarım Bakanlığı müfettişleri, teknik ziraat müdürü, ilçe kaymakamı, ilçe erkânı ve civar köylerden gelen kalabalık bir halk topluluğu katılmıştır (Öz Demokrat Konya, 1959: 1).

1960 yılında 4-K çalışmaları Konya'da dördüncü yılına girmiştir. 1959 yılında 10 köyde yapılan çalışmalara, 1960 yılında da aynı köylerde devam edilmesi uygun görülmüştür. Her yıl yeniden oluşturulması gereken gruplara üye kaydına başlanmıştır. Karaman'ın Göztepe Köyünde, Konya'nın 4-K liderleri ve ilçe ziraat teknisyeninin katılımıyla yapılan toplantıda köyün 4-K istişare heyeti proje liderleri seçimi yapılarak bir grup oluşturulmuştur. Grup çalışmalarına katılan üyeler kendi arasında idare heyeti seçimi yapmışlardır. Grup toplantısında Teknik Ziraat Müdürlüğü Enformasyon Servisi tarafından çeşitli zirai filmler ile Konya'daki 4-K çalışmalarını anlatan renkli slaytlar gösterilmiştir. Aynı köyde köy kadınlarını eğitimini de ele alan Ziraat Teşkilatı bir ev ekonomisi grubu oluşturarak faaliyetlerine başlamıştır (Yeni Konya, 1960a: 1).

1960 yılında Teknik Ziraat Müdürlüğü tarafından 4-K liderlerinin eğitimine başlanmıştır. İlk eğitim 4-6 Nisan tarihleri arasında Konuklar Teknik Ziraat Okulu ve Devlet Üretim Çiftliğinde

yapılmıştır. Eğitimde, çeşitli ziraat kollarındaki teknik çalışmalar, 4-K gruplarının kuruluş amacı ve prensipleriyle, 10-18 yaşlarındaki çocukların terbiyesi konularında gerek kurumsal ve gerekse uygulamalı bilgi verilmiştir. İlk günkü eğitime, Konya Kız Öğretmen Okulu Müdürü Abazer Berksoy ile aynı okulun Eğitim Psikolojisi Öğretmeni İhsan Baykal katılmıştır. İhsan Baykal tarafından çocuk psikolojisi ve 10-18 yaşlarındaki çocuklara uygulanacak terbiye metotları hakkında dikkat çekici bir konuşma yapılmıştır. Konya'nın 4-K liderleri Havva Daban ve Emin Küçükatabak tarafından 4-K gruplarının çalışma prensipleri, bu eğitimin amacı, Türkiye'de 4-K gruplarının tarihi ve o günkü durumu hakkında projeksiyon ve flanelgrafla geniş açıklamalar yapılmıştır. Grup çalışmalarında görev alan gönüllü liderler de kendi gruplarında ulaşılan merhaleleri ve gözlemlenen sosyal gelişmeleri belirtmişlerdir. İkinci ve üçüncü eğitim günlerinde ise Konuklar Çiftliği'nin çalışmaları liderlere gösterilmiş, şube şefi ve öğretmenleri tarafından liderlerin çeşitli konulardaki soruları cevaplandırılarak aydınlatıcı bilgiler verilmiştir. Geceleri de liderlere zirai, çocuk terbiyesi ve gençlik teşekkülleri hakkında filmler gösterilmiştir. Edindikleri yeni bilgiler ile gruplarına dönen liderler çiftlikte gördükleri ilgiden dolayı duydukları memnuniyetlerini belirtmişlerdir (Yeni Konya, 1960b: 1).

4-K gruplarının 1960 yılı sergi ve başarı günleri 18 Ekim 1960 tarihinden itibaren yapılmaya başlanmıştır. İlk sergi Çumra'nın Küçükköy 4-K Grubu'nda yapılmıştır. Kaymakam Tevfik Akkutay'ın, halk eğitiminin temelini teşkil eden 4-K çalışmalarından beklenen olumlu sonuçları ve bu çalışmaların daha da genişletilmesini sağlamak için köylü vatandaşların azami derecede yardımcı olmaları gerektiğini belirttiği konuşmasından sonra Tarım Bakanı Prof. Osman Tosun'un 4-K üyelerine gönderdiği mesaj okunmuştur. Sonraki gün de Çumra'nın Karkın Köyü 4-K Grubu'nda düzenlenen başarı günü de aynı program gereğince yapılmıştır (Yeni Meram, 1960: 1-2).

1960 yılı faaliyet devresinin sona ermesiyle Konya'daki 4-K gruplarının 355 üye, 8 kişisel ve 5 toplum projesi ile sergi ve başarı günleri yapılmıştır. Sergilerde üyelerin yetiştirdikleri tarımsal ve hayvansal ürünler ile hazırladıkları el işleri gösterilmiştir. Projelerde başarı gösteren üyelere Tarım Bakanlığı tarafından hazırlanmış sertifikalar ve projeleriyle ilgili teşvik edici hediyeler verilmiştir. Güvenç, Bulgurluk ve Çaltı köylerindeki 4-K gruplarının başarı günlerinin yapılmasının ardından, İl Teknik Ziraat Müdürlüğüne hazırlanmış olan program gereğince 2 ve 3 Kasım tarihlerinde de Sarayönü'nün Başhöyük ve Cihanbeyli'nin Yeniyayla köylerinde 4-K gruplarının sergi ve başarı günleri yapılmıştır (Öz Demokrat Konya, 1960: 1).

Sonuç

Demokrat Parti'nin iktidarda olduğu 1950-1960 arası dönemde birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da yoğun olarak ABD etkisi hissedilmiştir. Nitekim 1956 yılından itibaren faaliyete geçen 4-K Teşkilatının oluşturulmasında Amerika'da yaygın bir halk eğitimi kurumu olan 4-H Kulüpleri model alınmıştır.

1956 yılında Demokrat Parti döneminde Tarım Bakanlığı tarafından yurdun birçok bölgesinde hayata geçirilen, okul dışında eğitim öğretim sisteminin uygulandığı parasız bir teşkilat olan 4-K teşkilatı halkın eğitimi hususunda önemli bir yere sahip olmuştur. 4-K teşkilatı, okul dışında eğitim ve öğretim vermenin yanı sıra, çocukları geleceğe daha iyi hazırlanmış birer vatandaş olarak yetiştirmeyi, köylerde yaşayan halkı, tarım, hayvancılık, el sanatları ve ev ekonomisi gibi konularda eğitmeyi ve bilinçlendirmeyi, köyleri ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan kalkındırmayı ve Türkiye'nin daha kuvvetli ve zengin bir ülke haline gelmesine yardım etmeyi amaç edinmiştir. 4-K teşkilatının programının uygulanmasında, İçişleri, Milli Eğitim, Sağlık ve Sosyal Yardım, Tarım ve ilgili diğer bakanlıklar ile kurumlar, gönüllü teşekküller, iş adamlarının ve vatandaşların da yer alması bu teşkilatın sadece okul dışı eğitim öğretim faaliyetlerini yürüten bir teşkilat olmayıp, aynı zamanda toplumsal dayanışmayı, birlik ve beraberliği de sağlayan bir teşkilat olduğunu gözler önüne sermektedir.

4-K Teşkilatında yer alan grupların kurulacağı yerler belirlenirken bu yerlerde psikolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel etütlerin yapılmasına önem verilmiştir. Bu etütler yapılırken köy halkı, köyde konuşulan lisan, örf ve adetler, kültür, din ve ahlak, köyün iskân durumu, köyün kuruluşu, köye yapı-

lan göçler, köy arazisinin genel coğrafi durumu, köyün ekonomik faaliyetleri gibi köye ait özelliklere dikkat edildiği görülmektedir.

Çiftçi çocuklarının proje esasına göre yetiştirilmesi amacıyla kurulan 4-K teşkilatı, 1957 yılında Konya'da da faaliyetlerine başlamıştır. Bu amaçla Konya'dan Başhüyük, Yeniyayla, Küçükköyü seçilmiş ve bu köylerde ilk 4-K grupları oluşturulmuştur. 1957 yılı için gruplarda tavukçuluk, arıcılık, sebzecilik ve dikiş gibi dört ana projeye ilaveten sağlık, eğlence ve köy için toplu çalışma konuları ele alınmıştır. 4-K gruplarına dâhil olan çocukların yürüttükleri projeler ile onları toplu olarak çalışmaya alıştırmak, mal edinme ve para kazanma hevesini uyandırmak, arkadaşlık hissini kuvvetlendirmek, yaşamları boyunca çalışma ve eğlence arasındaki dengeyi kurmasını sağlamak amaçlanmıştır.

Konya'nın üç ilçesinin birer köyünde faaliyete geçen 4-K grup çalışmaları, 1958 yılında beş köyde daha uygulanmaya başlanmış, böylelikle faaliyet gösteren 4-K grubunun sayısı sekize çıkarılmıştır. Bu gruplar; Merkez Güvenç Grubu, Merkez Sakyatan Grubu, Cihanbeyli Yayla Grubu, Çumra Küçükköy Grubu, Çumra Karkın Grubu, Ereğli Bulgurluk Grubu, Kadınhanı Başol Grubu ve Karaman Göztepe Grubu olarak belirlenmiştir. Konya'nın sekiz köyünde başarıları görülen 4-K gruplarına aynı yıl içerisinde iki grup daha ilave edilerek sayıları ona çıkarılmıştır. Bu gruplar, Merkez ilçenin Çaltı ve Akşehir'in Yıllanyusuf köylerinde oluşturulmuştur. 1959 yılında on köyde yapılan çalışmalara, 1960 yılında da aynı köylerde devam edilmiştir. 1960 yılı faaliyet devresinin sona ermesiyle Konya'daki 4-K gruplarının 355 üye, sekiz kişisel proje ve beş toplum projesi ile sergi ve başarı günleri yapılmıştır. Sergilerde üyelerin yetiştirdikleri tarımsal ve hayvansal ürünler ile hazırladıkları el işleri gösterilmiştir. Projelerde başarı gösterenlere Tarım Bakanlığı tarafından hazırlanmış sertifikalar ve projeleriyle ilgili hediyeler verilmek suretiyle üyeler çalışmaya ve proje üretmeye teşvik edilmiştir. 4-K gruplarının faaliyetlerini incelemek için Tarım Bakanlığı uzmanlarının yanı sıra Amerikalı uzmanların da Konya'ya gelerek incelemeler yaptıkları görülmektedir. 4-K gruplarının faaliyetlerini yerinde inceleyen yabancı uzmanlar Konya'daki 4-K faaliyetlerini "iftihara değer" olarak nitelendirmişlerdir.

Bu süreçte Teknik Ziraat Müdürlüğü tarafından gerek 4-K liderlerine ve gerekse Konya'daki öğretmen okullarındaki öğrencilere eğitimler de verilmiştir. Özellikle öğrencilere verilen konferanslar aracılığıyla geleceğin öğretmenleri olan öğrencilerin 4-K konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamak ve yaparak öğrenme esası üzerine kurulmuş olan grup faaliyetlerinde öğretmenlerin etkilerini arttırmak amaçlanmıştır.

Demokrat Parti döneminde Konya'da 4-K gruplarının faaliyetleri, yapılan kişisel ve toplumsal projeler, bu proje çalışmalarından alınan sonuçlar ve verilen eğitimler 4-K teşkilatının halk eğitimi hususunda amacına ulaştığını göstermesi bakımından oldukça önemlidir.

Kaynakça

A. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı - Cumhuriyet Arşivi

BCA, 030.18.01/146.29.18.

B. Araştırma-İnceleme Eserleri:

4-H Clups, Federal Extension Service U.S. Department of Agriculture, PA-512.

Akbaş, Z. Vd. (2019). İkinci Yüzyılında İşbirliği Ve Çatışma Sarmalında Türk-Amerikan İlişkileri. Opus Uluslararası Toplum Araştırma Dergisi, 13(19), 2226-2258.

Balcıoğlu, M. (2004). Cumhuriyet Dönemi Türk Dış Politikası. Yalçın, D. (Ed.). Türkiye Cumhuriyeti Tarihi (Ss. 411-519). Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.

Baltaoğlu, İ. H. (1950). Halkın Evi. Ankara: Ulus Yayınevi.

Bozoğlu, S. M. E. (1963). 4-K Kulüpleri. Ankara: Tarım Bakanlığı 4-K Serisi Yayınları.

Celep, C. (2003). Halk Eğitimi. Ankara: Anı Yayıncılık.

Coşturoğlu, M. (2000). Toplumsal Çözülme (Toplumsal Pataloji). Ankara: Gündoğan Yayınları.

- Çalış, H. (1965). Tarihi Gelişimi İçinde Halk Eğitimi. İzmir: İzmir Milli Eğitim Müdürlüğü Yayınları.
- Çankaya, N. (2019). Halk Eğitim Merkezlerinde Eğitim Alan Yetişkinlerin Motivasyonuna Etki Eden Unsurların İncelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Demirel, T. (2016). Türkiye'nin Uzun On Yılı Demokrat Parti İktidarı Ve 27 Mayıs Darbesi. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Dokuyan, S. (2013). 1945-1950 Yılları Arasında Türkiye (Eğitim, Sosyo-Kültürel Yapı, Ekonomi, Din, Askeri Yapı Ve Basın). 2. İstanbul: Iq Kültür Sanat Yayıncılık.
- Durukan, H. (1987). Cumhuriyet Döneminde Halk Eğitimi Ve Yönetimi (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Fidan, N. (2012). Okulda Öğretme Ve Öğrenme. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Galenza, B. (1981). 4-H Community Project Why, What, How?. 4-H Branch Alberta Agriculture.
- Geray, C. (2002). Halk Eğitimi. Ankara: İmaj Yayınevi.
- Gezer, M. (2012). Demokrat Parti İktidarının Halk Eğitim Politikaları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Güneş, F. (1996). Yetişkin Eğitimi (Halk Eğitimi). Ankara: Ocak Yayınları.
- Kafadar, O. (1997). Türk Eğitim Düşüncesinde Batılılaşma. Ankara: Vadi Yayınları.
- Karcı, B. (2019). Demokrat Parti Dönemi'nde Tokat (1950-1960) (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Kaya, Y. K. (1981). İnsan Yetiştirme Düzenimiz. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Koçak, C. (2013). Türkiye'de Milli Şef Dönemi (1938-1945). 2. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kokol, R. Ve Bozoğlu, S. (1960). Üye El Kitabı. Ankara: Ziraat Vekâleti 4-K Neşriyatı Serisi, Gürsoy Basımevi.
- Kongar, E. (1989). Kültür Üzerine. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Korhan, T. (2016). Demokrat Parti Döneminde Adana'da Amerikan Etkisi Üzerin Bir Değerlendirme. Uluslararası Yönetim Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4 (7), 39-47.
- Özer, İ. (2010). Türk Modernleşmesinde Halkevleri Ve Diyarbakır Halkevi Örneği (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özer, İ. (2017). İsmet İnönü Dönemi Türk Dış Politikası (1939-1950). Kekevi S. (Ed.). Türk Dış Politikası (1830-1989). (Ss. 469-518). Ankara: Berikan Yayınları.
- Soran, V. (2010). Türk Eğitim Sisteminde Amerikan Etkisi (1945-1960). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Tekinsoy, Betül. (2013). Çorum Halkevi Ve Faaliyetleri (1933-1951). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Tör, V. N. (1933). Türk İktisadiyatının Erkan-I Harbiye Dairesi: Ali İktisat Meclisi. Kadro Dergisi, 14, 12-17.
- Türkmen, İ. (2017). 1950'li Yıllarda Türk Dış Politikası. Kekevi S. (Ed.). Türk Dış Politikası (1830-1989). (Ss. 519-586). Ankara: Berikan Yayınları.
- Türkoğlu, A. Ve Uça, S. (2011). Türkiye'de Halk Eğitimi: Tarihsel Gelişimi, Sorunları Ve Çözüm Önerileri. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2 (2), 48-62.
- Üngören, E. ve KAÇMAZ, Y.Y. (2016). Alanya Bölgesinde Muz Lifinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Vaka Analizi: 4-K Kulüpleri. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 29, 574-594.

C. Gazeteler:

- Yeni Konya, 3 Nisan 1957(a), Y. 8, S. 2800.
Yeni Konya, 7 Nisan 1957(b) Y. 8, S. 2804.
Yeni Konya, 9 Nisan 1957(c) Y. 8, S. 2806.
Yeni Konya, 17 Nisan 1957(d), Y. 8, S. 2820.
Yeni Konya, 25 Nisan 1957(e), Y. 8, S. 2822.
Yeni Konya, 4 Mayıs 1957(f), Y. 8, S. 2828.
Yeni Konya, 9 Mayıs 1957(g), Y. 8, S. 2833.
Yeni Konya, 17 Mayıs 1957(h), Y. 8, S. 2841.
Yeni Konya, 27 Mayıs 1957(i), Y. 8, S. 2851.
Yeni Konya, 13 Haziran 1957(j), Y. 9, S. 2868.
Yeni Konya, 20 Ağustos 1957(j), Y. 9, S. 2929.
Yeni Konya, 10 Ekim 1957(k), Y. 9, S. 2980.
Yeni Konya, 13 Ekim 1957(l), Y. 9, S. 2983.
Yeni Konya, 21 Ocak 1958(a), Y. 9, S. 3059.
Yeni Konya, 26 Ocak 1958(b), Y. 9, S. 3064.
Yeni Konya, 14 Mart 1958(c), Y. 9, S. 3111.
Yeni Konya, 23 Şubat 1958(d), Y. 9, S. 3092.
Yeni Konya, 17 Mayıs 1958(e), Y. 9, S. 3169.
Yeni Konya, 29 Mayıs 1958(f), Y. 9, S. 3181.
Yeni Konya, 17 Haziran 1958(g), Y. 9, S. 3200.
Yeni Konya, 8 Ekim 1958(h), Y. 10, S. 3309.
Yeni Konya, 14 Ekim 1958(i), Y. 10, S. 3315.
Yeni Konya, 28 Aralık 1958(i) Y. 10, S. 3389.
Yeni Konya, 27 Mayıs 1959(a), Y. 10, S. 5031.
Yeni Konya, 30 Mayıs 1959(b), Y. 10, S. 5034.
Yeni Konya, 5 Haziran 1959(c), Y. 11, S. 5040.
Yeni Konya, 8 Temmuz 1959(d), Y. 11, S. 3544.
Yeni Konya, 21 Ocak 1960(a), Y. 12, S. 3740.
Yeni Konya, 9 Mayıs 1960(b), Y. 12, S. 3845.
Yeni Meram, 3 Nisan 1957(a), Y. 6, S. 2375.
Yeni Meram, 5 Nisan 1957(b), Y. 6, S. 2377.
Yeni Meram, 6 Nisan 1957(c) Y. 6, S. 2378.
Yeni Meram, 22 Nisan 1957 (d), Y. 6, S. 2394.
Yeni Meram, 25 Nisan 1957(e), Y. 6, S. 2397.
Yeni Meram, 9 Ekim 1957(f), Y. 6, S. 2557.
Yeni Meram, 18 Ekim 1957(g), Y. 6, S. 2566.
Yeni Meram, 23 Ocak 1958(a), Y. 6, S. 2662.
Yeni Meram, 30 Ocak 1958(b), Y. 6, S. 2669.
Yeni Meram, 31 Ocak 1958(c) Y. 6, S. 2670.
Yeni Meram, 8 Şubat 1958(d), Y. 7, S. 2677.
Yeni Meram, 13 Mart 1958(e), Y. 7, S. 2711.
Yeni Meram, 20 Şubat 1958(f), Y. 7, S. 2690.
Yeni Meram, 4 Mart 1958(g), Y. 7, S. 2702.
Yeni Meram, 22 Mart 1958(h) Y. 7, S. 2720.
Yeni Meram, 17 Haziran 1958(i) Y. 7, S. 2805.
Yeni Meram, 1 Ekim 1958(i), Y. 7, S. 2906.
Yeni Meram, 29 Aralık 1958(j) Y. 7, S. 2994.
Yeni Meram, 28 Ocak 1959, Y. 8, S. 3024.
Yeni Meram, 22 Ekim 1960, Y. 9, S. 3629.
Öz Demokrat Konya, 20 Ekim 1959, Y. 2, S. 638.
Öz Demokrat Konya, 5 Kasım 1960, Y. 3, S. 987

Extended Abstract

Upon the membership of Turkey to NATO, the USA influence began to be felt intensely in education and cultural fields as well as the political, military and economic. During the DP period, the 4-K organization was generated by taking the 4-H Clubs, a common public education institution in America, as an example. The 4-K Organization, which was organized by the Ministry of Agriculture under the DP government and was an important public education institution, is an out-of-school education and training system that organized the children between the ages of 10 and 18 in groups, regardless of gender, in villages and towns, taught the participants new and better methods in agriculture and housework, and also increased the family income. In addition to acting with the purpose of raising future farmers, better educated housewives and citizens who are better prepared for the future, the organization also carried out its activities in order to beautify the village, to make it a place that everyone values, and to ensure that its members become leaders in the society.

Home economics and beekeeping experts of Konya Agriculture Directorate and Agricultural Technicians of Kadinhanı, Cihanbeyli, and Çumra districts also participated in the meeting in the meeting that started on 25 March and lasted for a week in Ankara in 1957 during the DP rule to raise the children of the farmers. The 4-K organization started its activities in each village of 3 districts of 10 provinces, including Konya. For this purpose, Başhüyük, Yeniyayla, and Küçükköy were selected from Konya. 4-K organization started its activities in 3 villages of Konya as of 1957. The group formed in Başhüyük village was named Başol 4-K Group, and the group formed in Yeniyayla village was named as Yayla 4-K Group, and the group formed in Küçükköy was named as Küçükköy 4-K Group. 4-K groups started to be implemented in five more villages in 1958, thus

the number of 4-K groups operating was increased to eight. These groups are Merkez Güvenç Group, Merkez Sakyatan Group, Cihanbeyli Yayla Group, Çumra Küçükköy Group, Çumra Karkın Group, Ereğli Bulgurluk Group, Kadınhanı-Başol Group and Karaman Göztepe Group. The number of 4-K groups in Konya was increased to 10 with the addition of two more groups at the end of 1958 to the 4-K groups that successfully carry out their activities in 8 villages of Konya. These groups were formed in Çaltı village of the Central district and Yılyusuf village of Akşehir. When the activity period of 1960 ended, 4-K groups in Konya with 355 members, 8 personal, and 5 community projects organized some exhibitions and success days. Members were encouraged to work and produce projects by giving certificates prepared by the Ministry of Agriculture and gifts related to their projects to those who were successful in the projects. 4-K group leaders and students in teachers' schools in Konya were trained. In particular, thanks to the conferences given to students, it was purposed that the students, who would be the teachers of tomorrow, had knowledge about 4-K. The activities of the 4-K groups were examined by the American experts as well as the Ministry of Agriculture experts.

This study mainly focuses on the 4-K organization since it is a study on public education and public education under the Democrat Party government. In particular, it provides information about how the 4-K organization was formed and its activities in Konya. It is purposed to reveal to what extent the organization contributed to the economic development and production in Konya through the personal and social projects in 4-K groups in Konya, the results of these project, and the trainings provided within the scope of the organization.